

RHIF YMCHWIL CYMDEITHASOL:

37/2023

DYDDIAD CYHOEDDI:

30/03/2023

Llesiant

Ymchwil i gefnogi Adroddiad Terfynol
Gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau
Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

OGL © Hawlfraint y Goron ISBN Digidol 978-1-80535-351-5

Gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Llesiant

Ymchwil i gefnogi Adroddiad Terfynol Gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Jen Lyttleton-Smith, Pippa Anderson, Simon Read a Shaun Harris

Sefydliad Iechyd a Gofal Cymdeithasol Cymru, Prifysgol De Cymru; Prifysgol Abertawe; Prifysgol Metropolitan Caerdydd; Prifysgol Bangor.

Cardiff
Metropolitan
University

Lyttleton-Smith, J., Anderson, P., Read, S. & Harris, S. (2022). *Llesiant: ymchwil i gefnogi Adroddiad Terfynol Gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014* Caerdydd. Llywodraeth Cymru, rhif adroddiad GSR 37/2023. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/llesiant-ymchwil-i-gefnogi-adroddiad-terfynol-gwerthusiad-o-ddeddf-gwasanaethau-cymdeithasol-llesiant-cymru-2014>.

Safbwyntiau'r ymchwilwyr a fynegir yn yr adroddiad hwn ac nid o reidrwydd rhai Llywodraeth Cymru. Am ragor o wybodaeth cysylltwch â:

Gwasanaethau Cymdeithasol ac Integreiddio, Llywodraeth Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ

E-bost: ymchwil.iechydagwasanaethaucymdeithasol@llyw.cymru

Tabl Cynnwys

1.	Cyflwyniad.....	5
	Cyd-destun	5
	Pwrpas a Rhesymeg.....	8
	Cwestiynau Ymchwil.....	10
2.	Dulliau	12
	Dulliau Ansoddol.....	12
	Dadansoddiad Ansoddol.....	14
3.	Canfyddiadau	20
	Canfyddiadau Meintiol	35
4.	Trafodaeth.....	42
	A yw cyfranogwyr yn rhannu'r ddealltwriaeth o lesiant a gymhwysir o fewn y Ddeddf a NOF?	42
	Pa agweddau ar lesiant personol y mae cyfranogwyr yn eu codi nad ydynt wedi'u cynnwys yn y Ddeddf na'r NOF?	43
	Sut mae cyfranogwyr yn lleoli llesiant mewn perthynas â chysyniadau cydgysylltiedig, megis iechyd meddwl, ansawdd bywyd, boddhad â bywyd, a hapusrwydd?	45
	Sut yr adlewyrchir gweithrediad y Ddeddf yn Arolwg Cenedlaethol Cymru?	48
	Mesur Llesiant o dan y Ddeddf.....	50
5.	Casgliadau	52
	Cyfeiriadau.....	56
	Atodiad 1: Amlinelliad o Amserlen Cyfweliadau Ansoddol (Oedolion a Phobl Hŷn).....	59
	Atodiad 2: Dadansoddiad o ddata Llesiant	60

Rhestr Tablau

Tabl 1.1: Pum egwyddor y Ddeddf, a phum maes yr astudiaeth.....	6
Tabl 5.1: Mesurau a chymhwysiad Llesiant Dolan a Metcalfe (2013) yn Llywodraeth Cymru	50
Tabl A1: Sgorau cymedrig ar gyfer Mesurau Llesiant – Poblogaeth Gyffredinol.....	61
Tabl A2: Sgorau cymedrig ar gyfer Mesurau Llesiant – Gofalwyr.....	62
Tabl A3: Sgorau cymedrig ar gyfer Mesurau Llesiant – Pobl â salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol.....	63
Tabl A4: Dadansoddiad Cynradd GLM o Fesurau Llesiant – Poblogaeth Gyffredinol Cymru	64
Tabl A5: Dadansoddiad Sensitifrwydd GLM o Fesurau Llesiant gyda chyfnod COVID-19 – Poblogaeth Gyffredinol Cymru.....	65
Tabl A6: Dadansoddiad Cynradd GLM o Fesurau Llesiant – Pobl â salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol.....	66
Tabl A7: Dadansoddiad Sensitifrwydd GLM o Fesurau Llesiant gyda chyfnod COVID-19 – Pobl â salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol.....	67

Rhestr Ffigurau

Ffigur 3.1: Sgorau Llesiant Cymedrig y Boblogaeth Gyffredinol 2013-2021.....	37
Ffigur 3.2: Sgorau Llesiant Cymedrig Gofalwyr 2013-2021.....	38
Ffigur 3.3: Sgorau Llesiant Cymedrig 2013-2021 Pobl â salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol.....	39

Geirfa

Acronym/Gair Allweddol	Diffiniad
ALI	Awdurdodau Lleol
Arolwg Cenedlaethol	Arolwg Cenedlaethol Cymru
Asesiadau	Cynhelir asesiadau gydag unigolion i ganolbwyntio ar yr hyn sydd ei angen ar yr unigolyn a cheisio diwallu'r anghenion hynny, a gofawyr i nodi'r cymorth sydd ei angen arnynt. Mae'r Ddeddf yn nodi bod yn rhaid i awdurdod lleol gynnig asesiad i unrhyw oedolyn, plentyn, neu ofalwr lle gallai fod ganddynt anghenion gofal a chymorth.
Atal ac Ymyrraeth Gynnar	Nod y Ddeddf yw sicrhau bod pobl yn gallu gofyn am yr help sydd ei angen arnynt pan fydd ei angen arnynt i atal eu sefyllfa eu hunain rhag gwaethygu, a bod gofawyr yn gallu cael cymorth i'w cynorthwyo yn eu rolau gofalu a chynnal eu llesiant eu hunain.
CI	Cyfwng Hyder. Dyma gymedr amcangyfrif plws a minws yr amrywiad yn yr amcangyfrif hwnnw.
Cydgynhyrchu	Nod y Ddeddf yw cael pobl i gymryd mwy o ran yn y gwaith o gynllunio a darparu eu gofal a chymorth. Mae'n golygu sefydliadau a gweithwyr proffesiynol sy'n gweithio gyda nhw a'u teulu, ffrindiau a gofawyr fel bod eu gofal a'u cymorth y gorau y gall fod.
Cynorthwyyr Personol, PAs	Mae cynorthwyydd personol yn darparu gofal a chymorth sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, fel y gallant gyflawni canlyniadau llesiant personol lle mae'r unigolyn yn byw.
EFFAITH	Gwerthusiad annibynnol o Weithrediad y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant
GLM	Model Llinol Cyffredinol. Mae hon yn dechneg modelu ystadegol sy'n galluogi archwilio'r berthynas rhwng newidyn dibynnol a newidynnau annibynnol trwy swyddogaeth cyswllt.
Gweithio amlasiantaethol	Nod y Ddeddf yw cryfhau cydweithio rhwng sefydliadau gofal a chymorth i sicrhau bod y mathau cywir o gymorth a gwasanaethau ar gael mewn cymunedau lleol i ddiwallu anghenion pobl.
Llais a Rheolaeth	Mae Llais a Rheolaeth yn egwyddor o'r Ddeddf sydd â'r nod o roi'r unigolyn a'i anghenion wrth galon eu gofal a'u cymorth, gan ddefnyddio eu 'llais a rheolaeth' dros y canlyniadau a all eu helpu i gyflawni llesiant a'r pethau sydd fwyaf pwysig iddyn nhw.

Acronym/Gair Allweddol	Diffiniad
Llesiant	Nod y Ddeddf yw sicrhau bod llesiant ym mhob rhan o fywydau pobl. Mae llesiant yn fwy na bod yn iach. Mae'n ymwneud â bod yn ddiogel ac yn hapus, cael dewis a chael y cymorth cywir, bod yn rhan o gymuned gref, cael ffrindiau a pherthnasoedd sy'n dda i chi, a chael hobiau, gwaith neu ddysgu.
LLSIDI	Salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol
MALIC	Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru. Dyma fesur swyddogol Llywodraeth Cymru o amddifadedd cymharol ar gyfer ardaloedd bach yng Nghymru. Mae'n nodi ardaloedd sydd â'r crynodiadau uchaf o sawl math gwahanol o amddifadedd. Mae MALIC yn rhestru pob ardal fach yng Nghymru o 1 (mwyaf difreintiedig) i 1,909 (lleiaf difreintiedig).
P-FE	Gwerthusiad sy'n Ffocysu ar Egwyddorion
SERG	Grŵp Cyfeirio Arbenigol yr Astudiaeth
Sgwrs 'Beth sy'n Bwysig'	Mae sgwrsiau 'Beth sy'n Bwysig' yn ffordd i weithwyr proffesiynol ddeall sefyllfa pobl, eu llesiant presennol, a'r hyn y gellir ei wneud i'w cefnogi. Mae'n sgwrs gyfartal ac mae'n bwysig helpu i sicrhau bod llais yr unigolyn neu'r gofalwr yn cael ei glywed a 'beth sy'n bwysig' iddyn nhw.
Taliadau Uniongyrchol (DPs)	Mae Taliadau Uniongyrchol yn galluogi unigolion a/neu eu gofalwyr, yr aseswyd bod ganddynt anghenion gofal cymdeithasol cymwys, i ddod o hyd i ofal sydd wedi'i deilwra i'w hanghenion, yn hytrach na defnyddio darparwyr statudol presennol. Eu bwriad yw darparu mwy o hyblygrwydd, annibyniaeth, a dewis a rheolaeth dros y cymorth y mae pobl yn ei dderbyn.
WIHSC	Sefydliad Iechyd a Gofal Cymdeithasol Cymru, rhan o Brifysgol De Cymru.

1. Cyflwyniad

- 1.1 Comisiynodd Llywodraeth Cymru bartneriaeth o academyddion ar draws pedair prifysgol yng Nghymru a chynghorwyr arbenigol i gyflawni gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (y cyfeirir ati o hyn ymlaen fel 'y Ddeddf').
- 1.2 Mae'r gwerthusiad cenedlaethol annibynnol – astudiaeth IMPACT¹ – wedi bod yn rhedeg ers mis Tachwedd 2018 ac mae'n cael ei arwain gan yr Athro Mark Llewellyn, Cyfarwyddwr Sefydliad Iechyd a Gofal Cymdeithasol Cymru (WIHSC) ym Mhrifysgol De Cymru ochr yn ochr â'r Athro Fiona Verity, Athro Gwaith Cymdeithasol a Gofal Cymdeithasol, Prifysgol Abertawe.
- 1.3 Mae'r bartneriaeth hefyd yn cynnwys cydweithwyr o Brifysgol Metropolitan Caerdydd a Phrifysgol Bangor a Chanolfan PRIME Cymru, ac fe'i cefnogir gan Grŵp Cyfeirio Arbenigol yr Astudiaeth (SERG)² gyda'i dri chyd-gadeiryddion dinasyddion.

Cyd-destun

- 1.4 Mae'r Ddeddf yn nodi gweledigaeth Llywodraeth Cymru i gynhyrchu 'newidiadau trawsnewidiol' ym mholisi, rheoleiddio a threfniadau darparu gwasanaethau cymdeithasol ar draws Cymru. Mae iddi 11 rhan a chaiff ei llywio gan bum egwyddor: llesiant; cydgyhyrchu; llais a rheolaeth; gweithio amlasiantaethol, ac atal ac ymyrraeth gynnar. Yn gysylltiedig â hi mae strwythurau, prosesau a chyfres o Godau Ymarfer.
- 1.5 Mae'n wirioneddol bwysig nodi natur yr egwyddorion a sut y cânt eu hamlygu ym mhrofiad defnyddwyr gwasanaeth, gofalcwyr a'r gweithlu. Nid yw'r pum egwyddor yn bodoli ar eu pen eu hunain – maent yn rhyng-berthynol ac yn rhyng-gysylltiedig. Mae gorgyffwrdd rhwng athroniaeth sylfaenol pob un, ac felly ym mhrofiadau pobl mae'n anodd ynysu un egwyddor oddi wrth y llall weithiau.

¹ Mae ffilm ragarweiniol ddwyieithog yn egluro strwythur yr astudiaeth i'w gweld yma: [Film gwerthuso'r Ddeddf / Act evaluation film – WIHSC - YouTube](#)

² I gael rhagor o wybodaeth am y SERG, gweler: [Grŵp Cyfeirio Arbenigol yr Astudiaeth | Prifysgol De Cymru](#)

- 1.6 Er enghraifft, mae bron yn amhosibl dirnad sut y gall cydgynhyrchu fel egwyddor weithredu heb sicrhau yn gyntaf fod gan bobl lais a rheolaeth dros eu gofal a'u cymorth. Yn yr un modd, mae atal yn aml yn rhagdybio y bydd 'cynnig' amlasiantaethol yn ei le i bobl er mwyn atal argyfwng. Ac wrth gwrs, nod pob un o'r egwyddorion yn y pen draw yw sicrhau gwell canlyniadau llesiant i bobl, sy'n egwyddor ynddo'i hun, ac yn destun yr adroddiad hwn.
- 1.7 Fel y cyfryw, wrth ddarllen yr adroddiad hwn, er ei fod yn amlwg yn ymwneud â llesiant, mae adegau isod pan gyfeirir at dystiolaeth ynghylch egwyddorion eraill. Mae hyn yn adlewyrchu natur ryng-gysylltiedig yr egwyddorion a nodir uchod. Bydd tystiolaeth o'r fath yn cael ei chyfosod yn yr Adroddiad Terfynol sy'n
- 1.8 tynnu deunydd o hwn a'r adroddiadau a gynhyrchwyd ar yr egwyddorion eraill.
- 1.9 Ochr yn ochr â'r pum egwyddor, rydym wedi nodi pum maes lle mae egwyddorion y Ddeddf yn 'cwrdd' â'r bobl neu'r sefydliadau y dylai'r Ddeddf fod yn effeithio arnynt – unigolion sydd angen gofal a chymorth, eu gofalywyr ac aelodau o'u teuluoedd, y cymunedau y maent yn byw ynddynt, y gweithlu sy'n eu cefnogi, a'r sefydliadau sydd â chyfrifoldebau a dyletswyddau i'w cyflawni fel yr amlinellir yn y Ddeddf a'r Codau Ymarfer cysylltiedig:

Tabl 1.1: Pum egwyddor y Ddeddf, a phum maes yr astudiaeth

Egwyddorion	Meysydd
Llesiant	Citizens
Llais a rheolaeth	Teuluoedd a Gofalwyr
Cydgynhyrchu	Cymunedau
Gweithio aml-asiantaethol	Gweithlu
Atal ac ymyrraeth gynnar	Sefydliadau

- 1.10 Mae'r astudiaeth gwerthuso yn cynrychioli asesiad annibynnol a gwrthrychol o weithrediad y Ddeddf a'r ffordd y mae wedi effeithio ar lesiant pobl sydd angen gofal a chymorth a'u gofalywyr. Er mwyn gwireddu hyn, rydym yn defnyddio'r dull a arddelwyd gan Michael Patton (2018) yn ei fframwaith '*Principles-Focused Evaluation*' (P-FE) yr ydym yn ei ddefnyddio fel sail ddamcaniaethol a chysyniadol

i'n hastudiaeth.³ Mae tri chwestiwn allweddol y mae Patton yn ein hannog i'w hystyried fel rhan o unrhyw P-FE (2018, tt.27-29):

1. I ba raddau y mae egwyddorion ystyrion a gwerthfawr wedi'u mynegi?
2. Os yw egwyddorion wedi'u mynegi, i ba raddau ac ym mha ffyrdd y glynir wrthynt yn ymarferol?
3. Os cedwir at hyn, i ba raddau ac ym mha ffyrdd y mae'r egwyddorion yn arwain at y canlyniadau dymunol?

Mae cysylltiad clir rhwng cwestiynau Patton, y meysydd i'w hymchwilio yn ein hastudiaeth, a'r pum egwyddor sy'n sail i'r Ddeddf. Ystyrir y cysylltiadau hyn yn fanwl fesul egwyddor mewn cyfres o adroddiadau, a dyma un ohonynt. Mae'r adroddiad hwn sy'n canolbwyntio ar yr egwyddor o lesiant wedi'i ysgrifennu gan is-dîm o fewn grŵp astudio gwerthuso IMPACT sydd â diddordeb arbennig ac arbenigedd yn y pwnc hwn.

Crynodeb o'r Pwyntiau Allweddol o'r Adolygiad Llenyddiaeth Llesiant

- 1.11 Er mwyn gwneud rhai o'r trafodaethau yn yr adroddiad hwn yn fwy eglur, mae angen bod yn gyfarwydd â rhai o'r cysyniadau a'r dadleuon allweddol a drafodwyd yn y bennod ar lesiant yn yr adolygiad llenyddiaeth a gyhoeddwyd yn flaenorol sy'n llywio'r astudiaeth hon (Llewellyn et al., 2020).
- 1.12 Mae gwahaniaeth rhwng y mesuriad uniongyrchol o lesiant ei hun (h.y., safbwynt goddrychol o ba mor gadarnhaol neu negyddol y teimla person yw ei lesiant) a phenderfynyddion llesiant (e.e. amgylchiadau bywyd, profiadau mewn bywyd sy'n cyfrannu'n gadarnhaol neu'n negyddol at deimlad y person hwnnw o lesiant, y gellir ei fesur yn wrthrychol).
- 1.13 Bwriad Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol Llywodraeth Cymru ('NOF') (Llywodraeth Cymru, 2019) yw llywio'r gwaith o fesur llesiant a dealltwriaeth o ofal cymdeithasol. Er ei fod yn cynnwys rhai mesurau llesiant uniongyrchol, mae bron yn gyfan gwbl yn ymwneud â phenderfynyddion llesiant.

³ (2022) I gael rhagor o wybodaeth am P-FE gweler Patton, M. Q. (2018). *Principles-Focused Evaluation - The GUIDE*. Efrog Newydd: Guilford Press. I weld sut mae P-FE yn berthnasol i'r astudiaeth hon, gweler Pennod 2 yn Llewellyn M., Verity F., Wallace S. a Tetlow S. (2022) *Disgwyliadau a phrofiadau: safbwynt defnyddwyr gwasanaeth a gofawr ar Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru)*. Caerdydd. Llywodraeth Cymru, rhif adroddiad GSR 16/2022. Ar gael yn: [Gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014: disgwyliadau a phrofiadau](#).

- 1.14 Mae'r penderfynyddion llesiant hyn, fel y'u mynegir yn y dangosyddion NOF, yn ymwneud â mesurau **gwrthrychol** sy'n gysylltiedig â llesiant (h.y., y gellir eu mesur gan ffactorau y tu allan i'r unigolyn, megis ansawdd tai neu lefel addysgol). Rhagdybir bod llesiant cadarnhaol yn cael ei gyflawni pe bai'r penderfynyddion llesiant yn bodloni safonau boddhaol, ac i'r gwrthwyneb ar gyfer llesiant negyddol.
- 1.15 Amlygodd ymchwil a drafodwyd yn yr adolygiad llenyddiaeth dro ar ôl tro bwysigrwydd cyfartal mesur llesiant **goddrychol** i werthuso polisi cyhoeddus (h.y., gofyn i bobl sut maent yn teimlo). Mae hyn wedi'i ymgorffori yn Arolwg Cenedlaethol Cymru ar ffurf cwestiynau sy'n seiliedig ar y rhai a luniwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol ('ONS') i fesur llesiant (Llywodraeth Cymru, 2022).⁴ Mae'r rhain yn cynnig mesur dirprwyol ar gyfer llesiant, yn yr ystyr eu bod yn ymwneud â boddhad â bywyd a hapusrwydd, yn gyson â rhywfaint o lenyddiaeth sy'n cyfuno'r cysyniadau hyn â llesiant (er nad yw hwn yn ddull y cytunwyd arno'n gyffredinol ymhlith ymchwilwyr a damcaniaethwyr llesiant).
- 1.16 Daeth yr adolygiad llenyddiaeth a lywiodd y gwerthusiad i'r casgliad mai'r dull o fesur a deall llesiant ar lefel y boblogaeth, a ategir orau gan y llenyddiaeth, yw dull 'galluoedd' perthynol (Sen, 2009).⁵ Awgrymodd yr adolygiad y dylid archwilio'r cysyniad hwn er mwyn gwella cynrychiolaeth llesiant pobl sy'n defnyddio gwasanaethau gofal cymdeithasol yng Nghymru.

Pwrpas a Rhesymeg

- 1.17 Mae'r adroddiad hwn yn dwyn ynghyd y dystiolaeth ynghylch yr egwyddor llesiant. Mae'r cysyniad o 'llesiant' yn angori Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ('y Ddeddf') o ran teitl a diben, gan gynnig yn ymhlyg bod gwasanaethau gofal cymdeithasol yn cymryd camau i gynyddu llesiant cenedlaethol (Llywodraeth Cymru, 2014). Er bod yr iaith hon, ar gyfer rhai meysydd gwasanaeth, ac o'r herwydd, pobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau hynny, yn cyd-fynd yn gyfforddus â'r cysyniadau blaenorol o'u diben (er enghraifft, gofal yr henoed), mewn eraill mae'n symudiad dramatig i ffwrdd o fframweithiau polisi blaenorol (er enghraifft, gwasanaethau plant a drefnwyd yn flaenorol o amgylch model sy'n canolbwyntio ar risg (e.e. gweler: Broadhurst et al., 2010) er bod y graddau y mae

⁴ Mae gan Arolwg Cenedlaethol Cymru dudalen we bwrpasol gyda'r canlyniadau diweddaraf: [Arolwg Cenedlaethol Cymru](#)

⁵ "The capabilities approach claims that well-being can be assessed by understanding individual's capabilities to do or be something and that individuals should be evaluated within the context of available and feasible opportunities, not their achievements (Alkire, 2015; Sen, 2009)", wedi'i gymryd o (Llewellyn et al, 2020).

risg yn parhau i fod yn egwyddor graidd gwasanaethau plant yng Nghymru yn werth ei archwilio).

- 1.18 Oherwydd arwyddocâd cadarnhaol a dymunol y cysyniad o lesiant fel yr awgrymwyd gan McLeod a Wright (2016), gallai ail-frandio gofal cymdeithasol cyfoes fel gwasanaeth sy'n canolbwyntio ar lesiant helpu i ddatblygu argraffiadau cadarnhaol o'i waith ymhlith staff a'r cyhoedd, gyda'r canlyniad o greu gwell perthynas. Mae'r cysyniad hefyd yn sail i NOF (Llywodraeth Cymru, 2019) sy'n manylu ar y safonau llesiant y dylai'r cyhoedd eu disgwyl, gan gynnwys y rhai sy'n derbyn gofal a chymorth o dan y Ddeddf.
- 1.19 Mae'r adroddiad hwn yn rhannu canfyddiadau astudiaeth ansoddol fach a gynhaliwyd yn 2019-2020 i gefnogi llinyn llesiant Gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, a dadansoddiad meintiol a gynhaliwyd yn 2022 o ganfyddiadau Arolwg Cenedlaethol Cymru (y cyfeirir ato o hyn ymlaen fel yr Arolwg Cenedlaethol ar gwestiynau yn ymwneud â llesiant.
- 1.20 Yn yr adolygiad llenyddiaeth a gyhoeddwyd ar gyfer llesiant (Llewellyn et al., 2020), fe wnaethom ystyried a gwneud sylwadau ar y naws wrth gysyniadoli llesiant at ddibenion polisi cyhoeddus, ar lefel y boblogaeth ac ar lefel bersonol. At ddibenion yr adroddiad hwn, rydym yn derbyn y penderfynyddion llesiant fel y'u disgrifir yn natganiad y Gronfa Cyfleoedd Newydd (Llywodraeth Cymru, 2019) fel y fframwaith gweithio ar gyfer y Ddeddf. Fodd bynnag, mae ein dadansoddiad a'n trafodaeth o bedwar mesur yr Arolwg Cenedlaethol, sy'n cael eu hysgogi gan benderfynyddion llesiant ac sy'n berthnasol i NOF i raddau helaeth, yn meddu ar gynodiadau cysyniadol ac ymarferol gwahanol a dyma'r rhai mwyaf priodol ar gyfer ein dadansoddiadau (gweler adran 1.14).
- 1.21 Ar gyfer yr astudiaeth ansoddol, ceisiwyd cael barn a safbwyntiau pobl sy'n defnyddio gofal cymdeithasol i ddeall a yw perthnasoedd â gweithwyr proffesiynol a chanfyddiadau o wasanaethau gofal cymdeithasol wedi newid o ganlyniad i iaith llesiant. Mae'r archwiliad hwn yn cefnogi ymholi ynghylch a yw pobl sy'n defnyddio gwasanaethau yn cyd-fynd â'r un diffiniadau a blaenoriaethau o ran llesiant y mae gweithwyr proffesiynol sy'n darparu'r gwasanaethau hynny yn eu deall a'u cymhwyso, ac, o ganlyniad, yn y Ddeddf. Roeddem hefyd yn dymuno archwilio beth yw ystyr y term 'llesiant' i'r bobl hyn, ac i ba raddau y mae'n atseinio â'u profiadau o'r gwasanaethau hynny. Roedd hyn yn ein galluogi i ystyried a yw'r diffiniad o lesiant a gymhwysir drwy'r Ddeddf yn cynnwys yn llawn yr holl agweddau ar lesiant

sydd o bwys i bobl sy'n defnyddio gofal cymdeithasol. Er mwyn ehangu ein dealltwriaeth o'r aliniad hwn, gwnaethom ofyn am farn pobl ar yr NOF a sut mae'n berthnasol i brofiadau llesiant pobl o fyw, a sut mae'r gwasanaethau gofal a chymorth y maent wedi'u defnyddio wedi effeithio ar eu canlyniadau cyfnewidiol. Mae'n bwysig nodi bod y data hwn yn ymwneud â'r cyfnod cyn COVID-19 yn unig.

- 1.22 Ar gyfer y dadansoddiad meintiol, ceisiwyd pennu pa newidiadau mewn llesiant a oedd wedi digwydd yn ystod y blynyddoedd 2014-2021, gan gynnwys unrhyw newidiadau a achoswyd gan bandemig COVID-19. Mae'r Arolwg Cenedlaethol yn defnyddio'r pedwar cwestiwn llesiant cenedlaethol a ddefnyddir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Gan nad yw'r Arolwg Cenedlaethol yn canfod a yw pobl yn defnyddio gwasanaethau gofal cymdeithasol yn uniongyrchol ym mhob blwyddyn o'r arolwg (er ei fod mewn rhai blynyddoedd yn nodi a yw rhywun wedi cael cymorth gan wasanaethau gofal a chymorth, naill ai drostynt eu hunain neu fel gofalwr), rydym yn defnyddio procsi i nodi cyfranogwyr yn yr arolwg a oedd yn debygol o fod â phrofiad o ddarpariaeth gofal cymdeithasol ac archwilio pa newidiadau a pherthnasoedd rhwng ffactorau y gellid eu gweld yn y data hwn.
- 1.23 Mae'n bwysig nodi bod y dull o weinyddu'r Arolwg Cenedlaethol wedi newid yn ystod pandemig COVID-19; o ganlyniad, ni ellir cymharu data. Oherwydd yr anallu i ddewis unigolion sydd wedi derbyn gofal a chymorth yn uniongyrchol ym mhob blwyddyn o'r arolwg, ynghyd â'r diffyg data cyson dros amser, ni all y data a'r dadansoddiadau ond fod yn arwydd o farn a phrofiadau posibl, yn hytrach na thrwyadl.

Cwestiynau Ymchwil

- 1.24 Nod craidd yr astudiaeth ansoddol oedd archwilio sut mae pobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr sydd angen cymorth yng Nghymru yn deall y cysyniad o lesiant a'u profiad o sut mae'n cael ei ddefnyddio'n ymarferol. Cynlluniwyd ein cwestiynau ymchwil i ategu ac ymestyn ar yr ymchwil arall a gynhaliwyd gennym fel rhan o'r gwerthusiad o'r Ddeddf, a'r adolygiad llenyddiaeth a gynhaliwyd ochr yn ochr â'r astudiaeth hon (Llewellyn et al, 2020). Ym mhob un o'r cwestiynau, mae 'cyfranogwyr' yn cyfeirio at bobl sydd angen gofal a chymorth, a gofalwyr sydd angen cymorth.
1. A yw cyfranogwyr yn rhannu'r ddealltwriaeth o lesiant a ddefnyddir yn y Ddeddf a'r NOF?

2. Pa agweddau ar lesiant personol y mae cyfranogwyr yn eu codi nad ydynt wedi'u cynnwys yn y Ddeddf na'r NOF?
3. Sut mae cyfranogwyr yn lleoli llesiant mewn perthynas â chysyniadau cydgysylltiedig, megis iechyd meddwl, ansawdd bywyd, boddhad â bywyd, a hapusrwydd?

- 1.25 Yn ogystal, gwnaethom ddefnyddio dulliau meintiol gan ddefnyddio data Arolwg Cenedlaethol Cymru i ymchwilio i effaith y Ddeddf ar bobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr sydd angen cymorth drwy archwilio pa newidiadau mewn ymatebion yn ymwneud â llesiant a adroddwyd ar gyfer grwpiau a oedd yn debygol o gael eu cynnwys yn y boblogaeth hon.
- 1.26 I ddechrau, mae'r adroddiad hwn yn amlinellu'r methodolegau ansoddol a meintiol a ddefnyddiwyd yn fanylach, cyn disgrifio'r canfyddiadau a ddeilliodd o bob agwedd ar yr astudiaeth. Mae'r canfyddiadau ansoddol yn rhoi trosolwg o'r dadansoddiad data thematig a wnaed ar ddata'r cyfweiliadau, gan ddangos gorgyffwrdd â dimensiynau craidd llesiant a nodwyd yn y NOF, yn ogystal â themâu ychwanegol sy'n codi o'r data. Yna caiff y rhain eu hystyried mewn perthynas â'r cwestiynau ymchwil a amlinellwyd uchod yn y Drafodaeth.
- 1.27 Rhychwant yr adroddiad hwn ydy casglu'r dystiolaeth am lesiant ynghyd, a thrwy hynny cynnig canolbwynt i'r egwyddor hon ar gyfer y rhai sydd â diddordeb. Rydyn ni'n casglu'r cyfryw themâu at ei gilydd yng nghrynodeb y ddogfen hon (Pennod 5) a chynnig argymhellion penodol i faes llesiant. Rhaid ystyried y rhain yng nghydestun y canfyddiadau cyffredinol, y casgliadau a'r argymhellion a geir yn yr Adroddiad Terfynol (Llewellyn et al., 2023).

2. Dulliau

Dulliau Ansoddol

Recriwtio

- 2.1 Er mwyn nodi cyfranogwyr, dosbarthwyd galwadau i rwydweithiau ymchwil a oedd yn bodoli eisoes a rhwydweithiau ymchwil newydd ar draws Cymru. Cysylltwyd â chydlynwyr ardal leol, rhwydweithiau gweithwyr cymdeithasol, asiantaethau'r llywodraeth, elusennau, a sefydliadau gwirfoddol sy'n benodol i bob carfan gyda gwybodaeth am nodau ac amcanion yr astudiaeth. Cysylltwyd yn bennaf â chyfranogwyr mewn cysylltiad â'r porthorion hyn, a gyflwynodd yr astudiaeth i gyfranogwyr posibl. Pe bai cyfranogwyr posibl yn mynegi diddordeb mewn cymryd rhan, byddai aelod o'r tîm ymchwil yn mynd ar drywydd hynny. Yn ogystal â hyn, cysylltodd rhai o'r carfanau oedolion a phobl hŷn ag ymchwilwyr yn uniongyrchol ar ôl cael manylion yr astudiaeth.

Cyfranogwyr

- 2.2 Roedd yr astudiaeth yn cynnwys 34 o gyfranogwyr defnyddwyr gwasanaeth ar draws pedair carfan oedran gwahanol: plant 5 i 13 oed (n=9); pobl ifanc 14 i 19 oed (n=9); oedolion 20 i 64 oed (n=8); a phobl hŷn 65 oed neu hŷn (n=8). Y nod oedd ymgorffori ystod o ddefnyddwyr gwasanaeth o fewn pob carfan, er oherwydd materion recriwtio roedd y carfanau plant a phobl ifanc yn cynnwys gofalwyr ifanc yn bennaf.

Gweithdrefn

- 2.3 Cynhaliwyd cyfweiliadau penagored, wyneb yn wyneb, lled-strwythuredig yn unigol gydag oedolion a phobl hŷn, gyda phob un yn cymryd rhwng 25 a 90 munud. Er bod cyfweiliadau yn cael eu cynnig yn Gymraeg a Saesneg, cynhaliwyd pob un yn Saesneg. Roedd amserlenni cyfweld yn bennaf yr un fath rhwng y ddwy garfan hyn, ac fe'u datblygwyd i archwilio canfyddiadau cyfranogwyr o lesiant, pa agweddau ar eu bywydau y teimlwyd eu bod yn gwella neu wedi'u hamharu o hyn, eu rhyngweithio â gwasanaethau cymdeithasol, ac i ba raddau y teimlwyd bod y rhain yn dylanwadu ar eu llesiant (gweler Atodiad 1 am amserlen cyfweld amlinellol). Cafodd awgrymiadau dilynol yn ymwneud yn benodol â dimensiynau'r NOF eu cynnwys hefyd i sefydlu pa mor berthnasol oedd y rhain i'r cyfranogwyr. Mae'r dimensiynau hyn fel a ganlyn:

- (i) lechyd corfforol a meddyliol a llesiant emosiynol

(ii) Amddiffyn rhag camdriniaeth ac esgeulustod

(iii) Addysg, hyfforddiant a hamdden

(iv) Perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol

(v) Cyfraniad i gymdeithas

(vi) Sicrhau hawliau

(vii) Llesiant cymdeithasol ac economaidd

(viii) Addasrwydd llefy preswyl

- 2.4 Ar gyfer y carfanau plant a phobl ifanc, cynhaliwyd sesiynau cyfweld gydag un i bedwar cyfranogwr ar y tro. Cynigiwyd cyfweiliadau grŵp i'r holl gyfranogwyr, gan fod llenyddiaeth fethodolegol yn dangos y gall hyn greu profiad mwy cyfforddus a chefnogol i gyfranogwyr ymchwil iau; fodd bynnag, ni ddewisodd pob cyfranogwr fanteisio ar hyn. Roedd y sesiynau yn para rhwng 30 a 70 munud. Roedd sesiynau pobl ifanc yn defnyddio amserlen debyg i'r carfanau hŷn. Dechreuodd y trafodaethau yn gyffredinol drwy sefydlu dealltwriaeth bresennol o lesiant. Yn dilyn hyn, gofynnwyd am farn cyfranogwyr ar eu rhyngweithio â gwasanaethau cymdeithasol a sefydliadau partner eraill, yn ogystal â sut roedd y rhain yn dylanwadu ar eu hymdeimlad o lesiant.
- 2.5 Roedd yr amserlen carfanau plant yn amrywio o ran ymagwedd drwy ymgorffori gweithgareddau dulliau creadigol, gyda'r nod o gynyddu ymgysylltiad â chyfranogwyr iau. Yn dilyn trafodaeth grŵp cychwynnol ar lesiant a sut y cafodd y term ei ddeall a'i ddefnyddio, cynhaliwyd tri ymarfer ymchwil gwahanol.
- 2.6 **Gweithgaredd Un – Siarad am lesiant:** Roedd yr ymarfer 'map-eco' hwn yn cynnwys darparu dalen bapur mawr A3 i gyfranogwyr yn cynnwys ffigwr amlinellol yn y canol. Amgylchynwyd y ffigwr gan dri chylch consentrig. Teitl y cylch mwyaf mewnol oedd "yn siarad, gwrando a newid pethau", y cylch canol "yn siarad a gwrando ond ni all newid pethau" a, dywed y cylch allanol "Nid yw'n siarad nac yn gwrando arnaf ond gall newid pethau". Siaradwyd â'r cyfranogwyr drwy'r cylchoedd, gan drafod sut roedd y ffigwr yn eu cynrychioli ac yr oedd y cylchoedd yn ymwneud â gwahanol bobl neu sefydliadau yn eu bywydau oedd â rôl yn eu llesiant. Gofynnwyd i gyfranogwyr ysgrifennu enwau pobl neu sefydliadau yn y gwahanol gylychoedd yn seiliedig ar sut yr oeddent yn eu gweld. Cynigiwyd enghreifftiau fel 'fy

ngweithiwr cymdeithasol' neu 'fy ffrindiau' i gyfranogwyr er mwyn iddynt gael eu gosod yn y cylch mwyaf priodol.

- 2.7 **Gweithgaredd Dau – Trefnu llesiant:** Rhoddwyd dwy set o gardiau fflach lliw, gwahanol, ond, fel arall, unfath i'r cyfranogwyr. Roedd pob cerdyn fflach yn cynrychioli un o 24 maen prawf llesiant y NOF. Gofynnwyd i gyfranogwyr ddewis y pum peth yn eu bywydau yr hoffent eu gwella fwyaf ar gyfer eu llesiant o'r set gyntaf o gardiau. Yn dilyn hynny, gofynnwyd i gyfranogwyr ddewis pum peth o'u taflenni gwaith Gweithgaredd Un yr oeddent yn teimlo yr oedd y gofalwyr a'r gweithwyr wedi ceisio eu gwella er mwyn eu llesiant.
- 2.8 **Gweithgaredd Tri – Diffinio cymorth ar gyfer llesiant:** Rhoddwyd taflen waith A3 fawr i gyfranogwyr gyda llun o berson yn cerdded yn y ganolfan. Roedd dwy saeth yn ymestyn ymlaen ac yn ôl: roedd y saeth a oedd yn wynebu ymlaen yn cynnwys 'Pethau sy'n fy symud ymlaen' wedi'i hysgrifennu arni; roedd gan y saeth a oedd yn wynebu'n ôl 'Pethau sy'n fy nal yn ôl'. Gofynnwyd i gyfranogwyr ysgrifennu pethau yn eu bywydau yr oeddent yn teimlo oedd gwella eu bywydau o dan y saeth sy'n wynebu'r dyfodol, a'r pethau y teimlent oedd yn atal bywyd rhag gwella neu'n ei wneud yn waeth o dan y saeth oedd yn wynebu'n ôl.
- 2.9 Yn dilyn pob gweithgaredd, siaradodd y cyfranogwyr am eu hymatebion gyda'r ymchwilydd/ymchwilwyr gan ysgogi trafodaeth ar yr hyn yr oeddent yn ei weld yn bwysig i'w llesiant, beth neu bwy y teimlent oedd wedi helpu i wella eu bywydau, ac agweddau ar eu bywydau y teimlwyd eu bod yn niweidiol.
- 2.10 Cynhaliwyd yr holl weithgarwch recriwtio ac ymchwil cyn pandemig COVID-19, rhwng Medi 2019 a Chwefror 2020. Rhoddwyd cymeradwyaeth foesegol gan Bwyllgor Moeseg Ymchwil Coleg y Gwyddorau Dynol ac Iechyd Prifysgol Abertawe.

Dadansoddiad Ansoddol

- 2.11 Cafodd recordiadau sain o gyfweiliadau a sesiynau grŵp, yn ogystal â delweddau o allbynnau gweithgaredd y garfan plant, eu trawsgrifio a'u llanlwytho i NVivo 12 ar gyfer dadansoddi data. Yn dilyn Ritchie & Spencer (1997) a Braun & Clarke (2006), datblygwyd fframwaith thematig terfynol dros bum cam ailadroddol: i) ymgyfarwyddo â'r trawsgrifiadau a'r delweddau; ii) datblygu fframwaith thematig cychwynnol ar draws carfanau; iii) codio data o'r cyfweiliadau a'r delweddau ar y fframwaith; iv) siartio pob thema gyda'i is-themâu a data cyfatebol; a v) mapio cysylltiadau neu berthnasoedd rhwng gwahanol themâu. Drwy gydol y broses hon, cynhaliwyd

gwiriadau rheolaidd gyda'r tîm ymchwil i ddilysu dehongliadau o leoliad y data a'r perthnasoedd rhwng ac o fewn carfanau.

Dulliau Meintiol

Ffynhonnell data

- 2.12 Yr unig ffynhonnell data sydd wedi'i thargedu'n benodol at Gymru sy'n defnyddio'r pedwar cwestiwn ONS sy'n gofyn yn uniongyrchol i ymatebwyr am eu llesiant yw Arolwg Cenedlaethol Cymru. Am y rheswm hwn dyma'r ffynhonnell ddata optimaidd a fyddai'n ein galluogi i ymchwilio i effaith y Ddeddf ar lesiant pobl sydd angen gofal a chymorth a'u gofalywyr, ac i roi cyd-destun ar gyfer y canfyddiadau sy'n ymwneud â'r tri phrif gwestiwn ymchwil.
- 2.13 Mae'r Arolwg Cenedlaethol yn arolwg traws-adrannol, ar raddfa fawr, sy'n rhedeg drwy'r flwyddyn ar draws Cymru gyfan. Fe'i cynlluniwyd i gynrychioli'r holl oedolion 16 oed neu drosodd sy'n byw mewn cartrefi preifat. Mae'n eithrio pobl sy'n byw mewn llety sefydliadol (e.e. cartrefi gofal, neuaddau preswyl, carchardai, gwestai a gwely a brechwast, a chanolfannau'r fyddin) a phlant. Felly, ni fydd yn cynnwys oedolion sy'n cael cymorth gofal cymdeithasol mewn cartref gofal, na phlant sy'n derbyn gofal a chymorth (cyfyngiad ar yr Arolwg Cenedlaethol yn y cyd-destun hwn).
- 2.14 Cychwynwyd yr arolwg gyntaf fel yr Arolwg Cenedlaethol yn 2012 ac fe'i hailgynlluniwyd yn 2016 i gynnwys Arolwg Iechyd Cymru, Arolwg Oedolion Egniol, Arolwg Celfyddydau yng Nghymru, ac Arolwg Hamdden Awyr Agored Cymru. Hyd at fis Mawrth 2020, cynhaliwyd yr arolwg wyneb yn wyneb yng nghartrefi pobl a chyflawnodd sampl o tua 12,000 bob blwyddyn.
- 2.15 Ers yr achosion o COVID-19, mae wedi'i gynnal dros y ffôn ac wedi sicrhau maint sampl tebyg. Yn ystod mis Mai i fis Rhagfyr 2020, ailgysylltwyd ag ymatebwyr o flynyddoedd cynharach i gymryd rhan. O fis Ionawr 2021 dychwelodd yr arolwg i ddetholiad sampl ar hap o Ffeil Cyfeiriadau Swyddfa'r Post. Yn 2021-22 cymerodd yr arolwg tua 35 munud i'w gwblhau ac roedd yn cwmpasu ystod eang o bynciau gan gynnwys plant ac addysg, iechyd a gofal cymdeithasol, iechyd y boblogaeth, diwylliant a'r Gymraeg. Cynigir cymhelliant ariannol bach i ymatebwyr gymryd rhan, ac roedd y gyfradd ymateb tua 40% yn 2021-22.
- 2.16 Mae'r dadansoddiad meintiol yn ystyried y gwahaniaeth mewn llesiant yn dilyn cyflwyno Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) ar 6 Ebrill 2016. Mae hwn yn diffinio'r cyfnod cyn y Ddeddf fel Ebrill 2013-Mawrth 2016 a'r cyfnod ar ôl y Ddeddf fel Ebrill 2016 - Mawrth 2021.

- 2.17 Er mwyn monitro llesiant personol ar draws y DU, ymgorfforodd yr ONS bedwar cwestiwn arolwg o fewn y rhaglen Mesur Llesiant Cenedlaethol. Y pedwar mesur o lesiant personol a gwmpesir gan y cwestiynau yw:
1. Boddhad â Bywyd ("Ar y cyfan, pa mor fodlon ydych chi gyda'ch bywyd heddiw?")
 2. Pa mor werth chweil yw bywyd ("Ar y cyfan, i ba raddau ydych chi'n teimlo bod y pethau rydych chi'n eu gwneud yn eich bywyd yn fuddiol?")
 3. Hapusrwydd ("Ar y cyfan, pa mor hapus oeddech chi'n teimlo ddoe?")
 4. Pryder ("Ar raddfa lle mae 0 yn "ddim yn bryderus o gwbl" a 10 yn "hollol bryderus", yn gyffredinol, pa mor bryderus oeddech chi'n teimlo ddoe?")
- 2.18 Mae'r pedwar cwestiwn yn cael eu mesur ar raddfa 0 i 10 gyda 0 yn dynodi "ddim o gwbl" a 10 yn cynrychioli "yn hollol". Ar gyfer sgorau boddhad â bywyd, pa mor werth chweil yw bywyd, a hapusrwydd, mae 0 i 4 yn cael eu dosbarthu fel isel, 5 i 6 fel canolig, 7 i 8 fel uchel, a 9 i 10 fel uchel iawn. Ar gyfer pryder, caiff Sgorau eu grwpio fel bod 0 i 1 yn cael eu dosbarthu fel isel iawn, 2 i 3 yn isel, 4 i 5 yn ganolig, a 6 i 10 yn uchel. Mae'r cwestiynau hyn wedi'u cynnwys yn yr Arolwg Cenedlaethol ers 2014-15; cynhwyswyd fersiwn wedi'i haddasu o 'boddhad â bywyd' a 'pha mor werth chweil yw bywyd' yn arolwg 2013-14, ond ni chynhwyswyd cwestiynau y gellir eu cymharu'n uniongyrchol ar 'pryderus' a 'hapusrwydd'.
- 2.19 Mae gan yr Arolwg Cenedlaethol amrywiol gwestiynau eraill sy'n ymwneud â'r wyth agwedd ar lesiant a nodwyd gan y Gronfa Cyfleoedd Newydd fel y'u gwerthuswyd yn adroddiad NOF.⁶ Mae'r cwestiynau hyn yn ymwneud â phenderfynyddion llesiant, ond nid ydynt yn fesurau uniongyrchol o lesiant, ac felly nid ydynt yn berthnasol i ddiben ein dadansoddiadau.
- 2.20 Mae set ddata Cymru gyfan yn ystyried canlyniadau llesiant ar gyfer poblogaeth Cymru. Defnyddiwyd hyn yn y dadansoddiad hwn i ddeall y tueddiadau cyffredinol mewn llesiant yng Nghymru yn ystod y cyfnodau cyn ac ar ôl y Ddeddf. At hynny, gellir gwneud cymariaethau rhwng y boblogaeth gyffredinol ac unigolion sy'n darparu neu'n derbyn gofal a chymorth y mae'r Ddeddf wedi'i thargedu atynt.
- 2.21 Er bod y Ddeddf wedi'i thargedu at unigolion sy'n darparu neu'n derbyn gofal a chymorth, nid yw'n bosibl adnabod yr unigolion hyn yn uniongyrchol ym mhob

⁶ Gweler [Fframwaith canlyniadau cenedlaethol gwasanaethau cymdeithasol](#)

blwyddyn o'r Arolwg Cenedlaethol (gofynir bob yn ail flwyddyn). Er mwyn gwerthuso'r newidiadau o flwyddyn i flwyddyn, a nodi sut mae llesiant yn ymateb i newidiadau mewn polisi a ffactorau cymdeithasol ehangach, fe wnaethom ddewis defnyddio data arolwg ar gyfer y bobl hynny a nododd salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol (LLSIDI) fel procsi ar gyfer y rhai sy'n derbyn cymorth, gan fod hyn yn cael ei adrodd yn gyson bob blwyddyn. Mae'n bosibl y bydd yr unigolion hyn yn cael cymorth fel y'i diffinnir gan y Ddeddf neu beidio, ond mae'n bosibl bod cyfran sylweddol ohonynt yn cael gofal a chymorth. Felly, penderfynom ddefnyddio'r grŵp hwn fel procsi yn absenoldeb gwybod pa unigolion oedd wedi derbyn gofal a chymorth bob blwyddyn. Ni wyddom pwy sy'n cael gofal a chymorth ond nid ydym wedi ei adrodd fel LLSIDI. Yn Arolwg Cenedlaethol 2020-2021 roedd 87% o ymatebwyr a hunan-adroddodd eu bod yn defnyddio gofal cymdeithasol hefyd yn hunan-adrodd bod ganddynt salwch hirdymor cyfyngol (LLTI).⁷ Er nad yw defnyddio diffiniad LLSIDI fel procsi ar gyfer defnyddwyr gofal cymdeithasol yn ddelfrydol, yn absenoldeb data manylach, mae data LLTI yn awgrymu bod ein procsi yn rhesymol.

- 2.22 Mae'r Arolwg Cenedlaethol yn cynnwys gwybodaeth am statws gofalwr, fodd bynnag, mae'r cwestiwn perthnasol wedi'i ddiwygio dros amser sy'n ei wneud yn anaddas ar gyfer ein dadansoddiadau. Felly rydym yn cyfyngu ein dadansoddiad o lesiant gofalwyr i adrodd ar ystadegau disgrifiadol yn hytrach na dadansoddiad manwl, i ganiatáu ar gyfer nodi tueddiadau cyffredinol, yn ystod y blynyddoedd cyn ac ar ôl y Ddeddf.
- 2.23 Er mwyn canfod a yw'r Ddeddf wedi cael effaith ar lesiant mewn gwahanol grwpiau o'r boblogaeth, byddwn yn cymharu tueddiadau cyffredinol mewn llesiant y rhai sy'n darparu neu'n derbyn gofal, sydd fwyaf tebygol o gael eu heffeithio gan y Ddeddf, â'r boblogaeth gyffredinol sydd yn llai tebygol o fod wedi profi newidiadau mewn llesiant o ganlyniad i'r Ddeddf.

Dadansoddiad Meintiol

- 2.24 Adroddir ystadegau disgrifiadol (cyfwng hyder cymedrig a 95% (CI)) ar gyfer pedwar mesur llesiant personol ONS ar gyfer ymatebwyr sy'n cynrychioli poblogaeth Cymru, pobl ag LLSIDI a gofalwyr. Yn y dadansoddiad sylfaenol, defnyddiwyd dull newidiol offerynnol syml i nodi ymatebion cyn ac ar ôl gweithredu'r Ddeddf.

⁷ Darparwyd data Arolwg Cenedlaethol 2020-2021 gan Lywodraeth Cymru 08.12.2022

Gwahanodd dadansoddiad estynedig y cyfnod ar ôl y Ddeddf yn is-gyfnodau cyn COVID-19 (Ebrill 2016 - Mawrth 2020) ac yn ystod COVID-19 (Ebrill 2020 - Mawrth 2021). Amcangyfrifwyd Sgorau gan ddefnyddio model llinol cyffredinol (GLM) a chawsant eu haddasu ar gyfer cyd-newidynnau perthnasol a oedd ar gael ar gyfer holl flynyddoedd y gwerthusiad: sef, rhyw, grŵp oedran, ardal drefol/gwledig, achosion cyn neu ar ôl COVID-19, awdurdod lleol, ymateb i'r cwestiwn am iechyd cyffredinol a chwarterl Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC). Ni roddwyd unrhyw addasiad ar gyfer data coll. Defnyddiwyd Stata 17.0 ar gyfer pob dadansoddiad ystadegol.⁸

⁸ StataCorp. 2021. *Stata Statistical Software: Release 17*. College Station, TX: StataCorp LLC.

3. Canfyddiadau

Canfyddiadau Ansoddol

- 3.1 Mae'r adran hon yn cyflwyno'r canfyddiadau ansoddol mewn perthynas â phob un o'r carfanau oedran y gwnaethom gynhyrchu data gyda nhw. Mae'r grŵp oedran hwn yn datgelu materion penodol ar waith ar gyfer pob un o'r carfanau mewn perthynas â llesiant.
- 3.2 Dangosodd dadansoddiad thematig o'r data cyfweld a dulliau creadigol gydlynid â'r themâu a nodwyd yn yr adolygiad llenyddiaeth blaenorol ar lesiant (Llewellyn et al., 2020) ac â'r llenyddiaeth ehangach ar lesiant. Daeth llawer o gysyniadau a lluniadau llesiant i'r amlwg ar draws pob carfan, er bod dehongliadau cynnil yn amlwg ar draws gwahanol gyfnodau o gwrs bywyd. Trafodir y canfyddiadau o ran eu goblygiadau posibl o ran sut y caiff llesiant ei ddiffinio a'i fesur mewn polisi.
- 3.3 Mae'r adran yn cloi gyda chanfyddiadau nad ydynt wedi'u hamlinellu yn ôl grŵp oedran sy'n cynnig cipolwg ar effaith y Ddeddf ar lesiant, gan ystyried y berthynas rhwng disgwyliadau, profiad byw, a'r ddealltwriaeth o lesiant sydd gan bobl sy'n defnyddio gwasanaethau.

Plant, Pobl Ifanc, a Llesiant

- 3.4 Cynhyrchodd ein hymchwil ansoddol gyda phlant a phobl ifanc sydd mewn cysylltiad â gofal cymdeithasol benderfynyddion llesiant sy'n atseinio ag ymchwil flaenorol sy'n archwilio'r pwnc hwn a phlentyndod yn ehangach. Mae'r rhain yn cynnwys cael perthnasoedd cryf, cefnogol ac ymddiriedus; cyfleoedd hamdden a dysgu; ac ymdeimlad o reolaeth personol a chyfranogiad wrth wneud penderfyniadau am eu bywydau.
- 3.5 Mae'r llenyddiaeth ar blant a phobl ifanc mewn gofal yn cysylltu eu llesiant â datblygiad **perthnasoedd domestig, teuluol a rhyngbersonol cadarnhaol** (Selwyn et al., 2017; Long et al., 2017). Er nad oedd ein sampl yn cynnwys llawer o achosion o blant neu bobl ifanc mewn gofal, roedd pwysigrwydd perthnasoedd proffesiynol a phersonol neu deuluol cryf i'r plant a'r bobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau cymdeithasol yn ein sampl yn amlwg iawn. Yn unol â'r llenyddiaeth hon a'n data, mae'r NOF yn nodi perthnasoedd cryf fel conglaen llesiant, ac felly mae thema perthnasoedd yn codi dro ar ôl tro yn yr adran hon.

3.6 Fel y nodwyd yn y llenyddiaeth ehangach, ystyrir **cyfranogiad mewn gwneud penderfyniadau** ar gyfer plant a phobl ifanc sydd wedi cael profiad o ofal yn aml yn ganolog i'w llesiant (Selwyn et al, 2017). Mae cyfleoedd i gyfranogi mewn gwneud penderfyniadau sy'n ymwneud â'u bywydau yn hawl gyffredinol i bob plentyn o dan Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (Cenhedloedd Unedig, 1989) a chydabyddir pa mor ganolog yw'r rheolaeth hon i lesiant yn y datganiadau o NOF sy'n ymwneud â hawliau.

3.7 Lle mae plant a phobl ifanc yn byw mewn amodau heriol sy'n gofyn am ymyrraeth gofal cymdeithasol, yn aml mae angen cymorth a chyfle ychwanegol i'w galluogi i gyfranogi. Mae hyn yn gofyn am nid yn unig gwranddo ar farn plant a phobl ifanc ond hefyd ymateb iddynt a bod yn atebol am benderfyniadau a wneir a ddylai fod wedi cael eu llywio gan y safbwyntiau hynny. Nododd sawl cyfranogwr fod rhyngweithio â gweithwyr cymdeithasol a ffigurau eraill o awdurdod yn broblemus yn hyn o beth:

“Maen nhw [gweithwyr gofal cymdeithasol proffesiynol] i gyd wedi ceisio gwneud pethau a heb wneud dim byd mewn gwirionedd. Ac maen nhw wedi ein symud ni o un gofrestr i'r llall ac rydyn ni wedi mynd i fyny'r rhestr ac yn ôl i lawr oherwydd dydyn nhw ddim yn gwneud unrhyw beth mewn gwirionedd.” (YA01)

“Cyn i bopeth fynd wyneb i waered yn y gwasanaethau cymdeithasol, roedd gennym ni dîm 16+. Roedd hynny'n wych. Ond wn i ddim beth ddigwyddodd. Rwy'n meddwl bod y cyllid wedi'i dorri neu rywbeth. Yn sydyn, diflannodd y tîm. Ni chawsom unrhyw hysbysiad o'r hyn a ddigwyddodd, na'i fod wedi mynd hyd yn oed.” (AD04)

3.8 Amlygodd y ddau gyfranogwr a ddyfynnwyd uchod broblemau o ran cael gwrandawriad a chyfranogi mewn gwneud penderfyniadau yng nghyd-destun gwasanaethau cymdeithasol. Ar gyfer YA01, roedd hyn yn ymwneud â materion yn cynyddu ac yn gostwng yn barhaus yn eu cartref teuluol a'u gadawodd â'r argraff, er ei bod yn ymddangos bod y gwasanaethau cymdeithasol yn gwranddo, camau gweithredu cyfyngedig oedd yn cael eu cymryd. Yn yr un modd, ar gyfer OC04 roedd y newid o ofal cymdeithasol plant i ofal cymdeithasol oedolion wedi achosi rhywfaint o anghysondeb yn lefel eu cyfranogiad mewn gwneud penderfyniadau: roedd agweddau ar eu bywyd lle'r oeddent yn teimlo bod eu pryderon yn cael eu nodi ac yn cael sylw (e.e. cyllid ar gyfer aelodaeth campfa a dillad) ond roedd penderfyniadau allweddol eraill allan o'u dwylo (fel ble roedden nhw'n byw):

Cyfwelydd: "Ni fydddech chi wedi dewis yr ardal hon?"

Ymatebydd: "Ddim mewn gwirionedd. Dim ond oherwydd bod fy mam yn byw yma hefyd. A dwi'n mynd yn ofidus iawn os dw i'n ei gweld hi. Achos dydw i ddim wir eisiau siarad â hi oherwydd yr holl bethau a ddigwyddodd. Dyna un o'r rhesymau pam na fyddwn yn dod yn ôl yma mewn gwirionedd" (AD04)

3.9 O ystyried cyd-destun gofal AD04 a phroblemau hanesyddol yn eu perthynas â'u mam, yn ddelfrydol byddai penderfyniadau allweddol megis lleoliad eu bywydau yn golygu gwneud penderfyniadau ar y cyd. Roedd y diffyg gwneud penderfyniadau ar y cyd yn golygu, er bod llawer o agweddau ar y gwasanaethau a ddarperir yn cael eu derbyn yn gadarnhaol, mewn rhai agweddau allweddol roedd lefel o ddiffyg ymddiriedaeth yn parhau. Er mwyn i gyfranogiad effeithiol ddigwydd, mae'n bwysig bod gan blentyn neu berson ifanc ymddiriedaeth yn yr oedolion o'u cwmpas sydd â'r gallu i wneud penderfyniadau, fel eu bod yn teimlo'n hyderus i siarad am eu barn a'u profiadau (Cossar et al., 2016). Mae cyfathrebu effeithiol ynghylch gwneud penderfyniadau yn agwedd graidd ar hyn. Mae perthnasoedd â gweithwyr proffesiynol yn aml yn allweddol i blant a phobl ifanc sy'n cael mynediad at ofal, nad oes ganddynt lawer o oedolion eraill y gellir ymddiried ynddynt na rhai cefnogol yn eu bywydau, ac felly mae ganddynt gyfrifoldeb i'w galluogi i deimlo eu bod yn cael eu gweld a'u clywed ar faterion sy'n ymwneud â'u bywydau. Gyda pherthnasoedd wedi'u hamlygu dro ar ôl tro yn y llenyddiaeth fel rhywbeth sy'n ganolog i lesiant, gall unrhyw ddiffyg ymddiriedaeth mewn gweithwyr proffesiynol o amgylch y plentyn neu'r person ifanc fod yn niweidiol i'w allu i gyfranogi a hefyd i'w lesiant yn ehangach.

3.10 Roedd **perthnasoedd personol ac ymdeimlad o berthyn** yn aml yn dod i'r amlwg mewn naratifau cyfranogwyr fel ffynhonnell gref o gefnogaeth emosiynol ar gyfer eu llesiant, gan amlygu pa mor bwysig yw hi i weithwyr gofal cymdeithasol proffesiynol flaenoriaethu ansawdd perthnasoedd plant a phobl ifanc wrth gynllunio a gwneud penderfyniadau:

"Mae fy ffrindiau yno i mi fel arfer ac fel arfer yn fy helpu drwy'r amser. Mae fel pe baent yn ad-dalu'r caredigrwydd. Ac yna fy mam, mae hi'n help mawr i mi, yn enwedig pan dw i'n drist, oherwydd mae hi'n ceisio fy helpu" (CH08)

"Fy ffrindiau gorau. Maen nhw'n deall beth rydw i wedi bod yn mynd drwyddo" (YA09)

"Ie. Fel fy nau ffrind agosaf, gallaf siarad â nhw am y peth ... ac mae un person yn fy ngholeg y gallaf siarad â nhw mae'n debyg, y swyddog llesiant" (YA06)

3.11 Soniodd y rhan fwyaf o gyfranogwyr o'r carfanau hyn fod ffrindiau, siblingiaid, rhieni a phobl eraill o awdurdod yn bwysig i'w bywydau o ran cymorth emosiynol. Fel y dangosodd y pwyntiau a amlinellwyd uchod, yn aml gellir meithrin cyfeillgarwch a pherthnasoedd cadarnhaol yn amgylchedd yr ysgol ond nodwyd pwysigrwydd perthnasoedd gartref hefyd. Unwaith eto, roedd y perthnasoedd hyn yn aml yn cael eu fframio yn nhermau'r hyn a wnânt i liniaru effeithiau negyddol ar lesiant y cyfranogwyr, fel yr enghraifft gan CH08 uchod yr oedd ei fam yn ei helpu pan oedd yn drist.

3.12 Yn aml, gall plant sy'n defnyddio gwasanaethau gofal cymdeithasol ddioddef gwarth neu ffactorau cyfyngol eraill ar eu gallu i ffurfio perthnasoedd cadarnhaol. Mae sefydliadau gofal cymdeithasol yn aml yn chwarae rhan hollbwysig wrth sicrhau bod plant a phobl ifanc ar y cyrion neu ar eu pennau eu hunain yn gallu cael mynediad i gymuned o gyfoedion mewn amgylchedd cefnogol, fel y gwelir yn y data a gynhyrchwyd gyda chyfranogwyr gofalwyr ifanc:

"Pan dwi'n teimlo'n eithaf trist ac yna'n mynd allan gyda'r gofalwyr ifanc, dwi'n dychwelyd ac yn teimlo'n well. Oherwydd fy mod i a mam yn dadlau cryn dipyn ac yna rwy'n cynhyrfu am y dadlau ac os ydw i allan gyda gofalwyr ifanc, maen nhw'n fy helpu i glirio fy meddwl" (CH02)

3.13 Wrth ystyried rôl gofal cymdeithasol wrth gefnogi perthnasoedd cadarnhaol ar gyfer llesiant, roedd adnabod a chwrrd â chyfoedion yn aml yn digwydd ochr yn ochr â meithrin perthnasoedd â gweithwyr proffesiynol cefnogol. Nododd CH02 y perthnasoedd a ffurfiwyd trwy gyfarfodydd gofalwyr ifanc rheolaidd a threfnus o ran eu cyfoedion a'r staff sy'n darparu'r gwasanaeth. Nodwyd rôl staff mewn sefydliadau o'r fath hefyd gan nifer o gyfranogwyr eraill o fewn y carfanau hyn:

"Mae'r bobl sy'n gweithio yma, maen nhw'n gefnogol iawn ac maen nhw bob amser yno i wrando arnoch chi a'ch helpu chi." (YA07)

"Rydw i hefyd yn cael trafferth gwneud ffrindiau. Felly gwneud ffrind y gallaf ymddiried ynddo ef/hi yw'r hyn yr ydym wedi bod yn gweithio arno. Rwyf eisoes yn ymddiried yn [person] oherwydd heddiw a'r wythnos diwethaf fe wnaethom bethau eithaf personol." (YA03)

- 3.14 Yn aml, pan ddrwgdybiwyd gwasanaethau cymdeithasol, roedd y rhwydweithio a'r cymorth emosiynol sy'n gysylltiedig ag elusennau a sefydliadau gwirfoddol yn cynnig ffordd arall i gyfranogwyr deimlo bod rhywun yn gwrando arnynt, gyda hyn yn aml yn sbarduno camau mwy ffurfiol ar eu hanghenion gofal gan wasanaethau statudol.
- 3.15 Mae'r rhwydwaith hwn o sefydliadau a gweithwyr proffesiynol o amgylch y plentyn neu'r person ifanc yn dangos pwysigrwydd gweithio mewn partneriaeth neu gweithio amlasiantaethol, gan gynnwys rhwng gwasanaethau statudol a thrydydd sector, i gefnogi llesiant cyfannol. Mae gofal cymdeithasol o dan y Ddeddf yn pwysleisio **gweithio mewn partneriaeth** rhwng gwahanol gyrfff sy'n gyfrifol am lesiant pobl sy'n defnyddio gwasanaethau cymdeithasol. Roedd llawer o waith o'r math hwn eisoes yn digwydd cyn cyflwyno'r Ddeddf ac mae'n ddefnyddiol bod dulliau cydweithredol o'r fath yn cael eu cydnabod yn dda yn y ddeddfwriaeth.
- 3.16 Wrth ystyried rôl cydweithredu amlasiantaethol, mae'n briodol ar y pwynt hwn i archwilio'r rôl sydd gan sefydliadau addysgol a rhanddeiliaid wrth gefnogi llesiant plant a phobl ifanc, o ystyried bod addysg yn aml yn gweithredu fel porth i ofal cymdeithasol a chyd-destun ar gyfer y garfan hon. Mae'r llenyddiaeth yn nodi bod gan ysgol ac addysg rôl hollbwysig mewn llesiant plant a phobl ifanc (Hart & Brando, 2018). O fewn hyn, amlygir mai dim ond rhan o'r hafaliad yw canlyniadau addysgol, gyda phwyslais ehangach ar y prosesau a'r polisïau sy'n cael eu rhoi ar waith i alluogi disgyblion i ddatblygu perthnasoedd da gyda chyfoedion ac oedolion, ymdeimlad o reolaeth, a chydabyddiaeth fel unigolyn. Daeth y thema hon i'r amlwg yn ein data cyfweld, gyda nifer o gyfranogwyr yn disgrifio sut mae **agweddau ar fywyd ysgol yn dylanwadu ar lesiant**.

“Mae fy mhennaeth blwyddyn yn gefnogol iawn ac mae fel pe bai'n gwybod beth sy'n digwydd yn fy mywyd. Hynny yw, fel yr wythnos o'r blaen, wnes i ddim golchi fy ngwisg ysgol, doeddwn i ddim yn gallu golchi fy nhrowsus. Felly roedd yn rhaid i mi fynd i'r ysgol mewn jîns a dywedodd, 'Rwy'n deall oherwydd dy fod yn ofalwr ifanc, ac mae gen ti lawer o bethau'n digwydd gartref, mae hynny'n iawn, gwnâ'n siŵr eu bod nhw'n cael eu golchi ar gyfer dydd Llun.” (YA08)

“Dw i'n meddwl efallai mai cefnogaeth (sydd bwysicaf) oherwydd dwi'n meddwl bod pobl o'ch cwmpas yn rhoi cyfleoedd ac anogaeth i chi. Felly dwi'n teimlo os nad oes gennych chi hynny, nac ychwaith feddylfryd da neu feddylfryd positif, yna dwi'n meddwl y byddai hynny'n eich dal yn ôl cryn dipyn” (CH04)

“Mae gen i ddosbarth cŵl yn yr ysgol uwchradd lle rydyn ni'n siarad am bethau sy'n digwydd, fel bywyd normal. Dydy pobl ddim yn mynd mor drist nac yn isel eu hysbryd am bethau, felly rydyn ni'n dysgu sut i wneud i ni deimlo'n well.” (CH08)

3.17 Trafododd y tri chyfranogwr hyn sut roedd eu perthnasoedd yn yr ysgol yn cynnig cefnogaeth gref i'w llesiant, gyda sail o fod yn agored ac empathi. Roedd CH04 a CH08 yn awgrymu, heb gefnogaeth gymdeithasol eu cyfoedion, y byddai eu llesiant yn dioddef, a thynnodd YA08 sylw at y rôl bwysig y gall gweithwyr proffesiynol dibynadwy a chefnogol ei chwarae mewn llesiant bob dydd plant a phobl ifanc. Mae hyn yn atseinio'n gryf gyda'r llenyddiaeth ehangach ar lesiant plant a phobl ifanc sy'n agored i niwed, a chydag ymchwil blaenorol ar sut mae addysg yn cyfrannu at lesiant gofalwyr ifanc (Lyttleton-Smith, 2017). Mae'r data hyn yn cynnig cipolwg y tu hwnt i'r ffordd y mae ysgolion yn cefnogi'r Ddeddf; maent hefyd yn dangos yr hyn y mae plant a phobl ifanc sy'n cyrchu gofal cymdeithasol yn ei werthfawrogi am unigolion a chyd-destunau sy'n effeithio ar eu llesiant.

3.18 Lle roedd strategaethau ar waith o fewn addysg i gefnogi cyfranogiad plant a phobl ifanc, roedd y cyfranogwyr yn ystyried y rhain yn ffafriol, gan arwain at fwy o ymgysylltu. Roedd themâu cymorth, dealltwriaeth a chyfranogiad yn bresennol yn y ddwy garfan, gydag ysgolion yn aml yn cael eu hystyried yn cyflawni swyddogaeth allweddol o fewn hyn:

“Felly mae gennym ni focs awgrymiadau ac yna rydyn ni'n cyflwyno ein syniadau ac yna rydyn ni'n eu rhoi yn y bocs. Ac yna maen nhw'n eu darllen ac maen nhw'n dweud pa syniad yw'r gorau ac maen nhw'n cyflwyno hwnnw yn yr ysgol” (CH07)

“Maen nhw (mentoriaid) yn siarad â phobl ifanc fel fi ac maen nhw'n gallu dweud wrth athrawon sut rydyn ni'n teimlo, os ydyn ni'n rhy nerfus i wneud hynny. Ac yna gall athrawon eich helpu. Ond os nad ydych yn codi llais, yna ni fydd yr athrawon yn gwybod sut i'ch helpu” (CH01)

3.19 Soniodd nifer o blant a phobl ifanc am 'dweud eich dweud' fel ffordd o drafod a datrys problemau, yn aml gyda rolau penodol ar waith i alluogi hyn. Soniodd CH01 am y system mentoriaid ysgol fel enghraifft, ond nododd cyfranogwyr eraill hefyd werth swyddogion llesiant a mannau llesiant pwrpasol wrth gynnig gwasanaeth tebyg:

“Os ydw i wedi cael diwrnod da a’i fod yn troi’n ddrwg, byddaf yn dweud ‘iawn, mae angen i mi siarad â rhywun’ cyn i mi fynd i hwyliau drwg. Felly wedyn rydw i fel arfer yn mynd i’r ganolfan llesiant ac maen nhw bob amser yno i mi.” (YA09)

“Mae yna rywun yn fy ysgol i ... ac yn y bôn mae hi fel swyddog llesiant ac os ydw i’n isel, yna dwi’n ei gweld hi.” (YA05)

- 3.20 Mae’r sylwadau hyn yn cynnig cipolwg ar y ffordd orau o gefnogi llesiant ar y groesffordd rhwng gofal cymdeithasol ac addysg, lle mae sefydliadau addysg yn gweithredu fel cyd-destun ar gyfer darparu gofal cymdeithasol ond hefyd yn gweithredu fel mannau sy’n canolbwyntio ar lesiant ynddynt eu hunain. Mae’r cyfle olaf hwn i nodi plant a phobl ifanc sydd angen cymorth llesiant ychwanegol yn atseinio ag egwyddor y Ddeddf o atal ac ymyrraeth gynnar, gydag ysgolion yn darparu cyd-destun craidd ar gyfer gweithredu’r egwyddor hon gyda charfannau iau.
- 3.21 Fodd bynnag, teimlai sawl cyfranogwr nad oedd eu hysgolion yn darparu digon o gymorth yn hyn o beth, neu fel arall yn eu gweld fel amgylchedd negyddol oherwydd problemau bwlio:

“‘Rwy’n teimlo nad yw fy ysgol yn gefnogol iawn fel ysgolion eraill. A does dim ots os yw’n beth mawr neu’n beth bach, rwy’n teimlo bod ysgolion eraill yn cael mwy o gefnogaeth. Ac mae gan ysgolion eraill swyddogion llesiant a phethau felly. Er nad yw fy ysgol yn gwneud hynny, maen nhw, fel, os oes unrhyw beth o’i le, ewch at unrhyw un, mae unrhyw un yma i’ch cefnogi. Ond nid ydynt yn gweithredu ar hynny ddigon, nid ydynt mewn gwirionedd yn dangos i ni y gallwn ymddiried ynddynt.” (YA07)

- 3.22 Ni nododd YA07 unrhyw adnodd pwrpasol i gynorthwyo gyda llesiant yn eu hysgol, gan awgrymu bod y cymorth a’r gefnogaeth a oedd ar gael mewn mannau eraill yn niweidiol absennol. Er na nododd y cyfranogwr hwn unrhyw broblemau gyda bwlio, teimlwyd bod eu rôl fel gofalwr ifanc yn cael ei hanwybyddu, heb fawr o gyfle i drafod hyn gyda pharti y gellir ymddiried ynddo. Yn sicr, i’r bobl ifanc hynny a amlinellodd brofiadau o fwlio, roedd gwerth dadlwytho emosiynol a dod o hyd i atebion yn yr ysgol yn fwy perthnasol fyth. Yn yr achosion hyn, teimlwyd bod cefnogaeth athro, swyddog llesiant neu gyfaill mynwesol arall ymroddedig yn lliniaru’r effaith negyddol ar lesiant emosiynol y cyfranogwyr:

“Mae gan fy mam yr un athrawes hon sydd wedi fy adnabod ers i mi fod ym mlwyddyn 5 a phryd bynnag y byddaf yn mynd yn ofidus rwy'n mynd ato a bydd yn ei ddatrys.” (CH03)

“Y tro diwethaf i mi eu gweld nhw (y swyddog llesiant) oedd rhywbryd ym mis Ionawr. Achos roedd rhai pobl yn fy mwlio ac yn galw enwau arna i. Ymdrinniwyd ag ef eisoes.” (YA05)

Mae'r budd y mae cymorth llesiant cadarnhaol o'r fath mewn cyd-destunau addysgol yn ei gynnig i blant a phobl ifanc, a'r amrywiaeth mewn profiad, yn awgrymu y byddai datblygu'r cyfle hwn i roi egwyddorion y Ddeddf ar waith ymhellach yn gam cadarnhaol i'r garfan hon. Er enghraifft, gallai hyn gynnwys sicrhau unffurfiaeth o ran argaeledd gwasanaethau cymorth llesiant mewn ysgolion i bob disgybl sy'n hysbys ac yn anhysbys i wasanaethau gofal cymdeithasol.

Oedolion a Llesiant

- 3.23 O gymharu â phlant, pobl ifanc a phobl hŷn, roedd oedolion sy'n derbyn gofal cymdeithasol a chymorth yn cael eu crybwyll yn llai cyffredin yn y llenyddiaeth ar lesiant. Roedd data cyfweiliadau oedolion yn awgrymu bod dealltwriaeth defnyddwyr gwasanaeth o'r penderfynyddion llesiant a amlinellwyd yn y NOF (Llywodraeth Cymru, 2019) wedi'i gysylltu'n agos â thrafodaeth iechyd meddwl, hapusrwydd ac emosiynau. Un enghraifft fyddai dangosydd NOF o **sicrhau hawliau** a oedd, pan oedd defnyddwyr gwasanaeth yn teimlo ei fod yn or-**fiwrocrataidd**, wedi achosi cryn straen a phryder:

“Hyd yn oed pan gawsom fy asesiad ariannu PIP [Taliad Annibyniaeth Personol], mae'n rhaid i mi lenwi'r holl ffurflenni hyn eto, gan ddod o hyd i amser a chofio popeth ac ysgrifennu'r cyfan, mae hynny ynddo'i hun ... mae hynny'n fwy o straen na dim byd arall. Ac yna y rhan fwyaf o'r amser mae'n rhaid i chi eu herio oherwydd gallant ei wrthod er nad oes dim wedi newid neu os yw eich iechyd wedi gwaethygu na phan gawsoch ef y tro diwethaf, mae'n rhaid i chi fynd i dribiwnlys eto wedyn.” (AD01)

“Ac roedd gen i un cwmni ... yn amlwg roeddwn yn cael Taliadau Uniongyrchol pan oeddwn i gyda'r cwmni felly bydden nhw'n fy anfonebu ac yna byddwn i'n ysgrifennu siec a'i hanfon at y cwmni. A'r un cwmni hwn, fe wnaethon nhw fy ngyrru o'm co'. Byddai'n fy anfonebu am wyth bore'r wythnos.” (AD07)

3.24 Roedd **diffyg ymddiriedaeth** yn y gwasanaethau cymdeithasol yn cael ei grybwyll yn achlysurol fel ffactor cysylltiedig yn y broses hon. Mynegodd sawl cyfranogwr bryder y gallai asesiadau arwain at ostyngiad yn eu darpariaeth gofal, hyd yn oed pan nad oedd yr ofnau hyn yn cael eu cadarnhau yn y pen draw:

“Rwyf wedi cael un cynnydd ers 2010. Dechreuais ar 15 awr ac yna fe'i cynyddwyd i 25. Hoffwn 35. Byddai hynny'n berffaith. Ond ni feiddiaf ofyn oherwydd byddant yn gwneud ailasesiad os gofynnaf.” (AD08)

3.25 I rai, parhawyd â'r diffyg ymddiriedaeth hwn mewn gwasanaethau er gwaethaf gwelliant canfyddedig yn y ddarpariaeth dros amser. Fel gyda'r enghraifft uchod, roedd yr amheuaeth gynhenid hon yn gadael rhai cyfranogwyr yn amharod i ymgysylltu'n llawn ag asesiadau. Lle teimlwyd bod gwir ddealltwriaeth rhwng gweithwyr cymdeithasol a defnyddwyr gwasanaeth, cydnabuwyd bod anghenion unigol yn fwy tebygol o gael eu hadrodd a'u cydnabod:

“Rydych chi i fod i ddiwallu anghenion unigol yn unig. Nid yw'n digwydd. Dylai llesiant fod er mwyn rhoi ansawdd bywyd da. Lleddfu cymaint o'r problemau â phosibl. Gweithio fel tîm, nid brwydr gyson yn erbyn eich gilydd.” (AD01)

“Mae gen i glun wedi'i datgymalu felly mae yna ffyrdd maen nhw'n fy nhrin i na allan nhw o reidrwydd drin rhywun arall. Felly mae pob person yn unigol, felly mae'n rhaid ystyried fy holl anghenion.” (AD02)

“Rwy'n meddwl ei fod wedi esblygu. Mae wedi datblygu yn y ddeinamig honno. Nid yw'n rhywbeth y byddwn wedi'i gael ... doedd gen i ddim syniad beth oedd ar gael neu beth nad oedd ar gael na beth allai fy helpu a beth na allai fy helpu. Mae hynny wedi esblygu dros y blynyddoedd” (AD06)

3.26 Pennir anghenion unigol defnyddwyr gwasanaethau yng Nghymru mewn perthynas â llesiant yn bennaf drwy sgysiau â gweithwyr cymdeithasol, yn aml i ddechrau drwy sgysiau **'Beth sy'n Bwysig?'** (Gofal Cymdeithasol Cymru, 2019). Nod y dull hwn yw mynd i'r afael â materion o'r fath, gan amlygu natur unigryw anghenion unigol a chynnig ffordd o nodi ymyriadau buddiol nad oedd yn hysbys o'r blaen. Fodd bynnag, roedd data yn cynnig enghreifftiau o hyn yn amrywio rhwng cyfranogwyr, mewn rhai achosion yn arwain at welliannau canfyddedig mewn llesiant, ac mewn achosion eraill yn ymddangos fel pe baent yn achosi rhwystredigaeth a straen. Mae'r amrywiad hwn i'w weld yn achosion AD06, alcoholig wedi cael diwygiad, ac AD08, defnyddiwr gwasanaeth gwledig a oedd yn

gwerthfawrogi gofalu am ei hanifeiliaid yn fawr, o ran darparu Taliadau Uniongyrchol. Datblygodd AD06 berthynas gref gyda'i gweithiwr cymdeithasol dros gyfnod amser maith, a arweiniodd at well dealltwriaeth o'r hyn a allai fod o fudd i'r unigolyn yn seiliedig ar ddeialog ac ailasesiad parhaus:

“Rwy’n meddwl fy mod i wedi adnabod [gweithiwr cymdeithasol] ers dros ddeng mlynedd. Mae hi wedi fy ngweld ar fy ngwaethaf yn feddylol, yn gorfforol ac yn seicolegol ac wedi fy ngweld yn disgleirio. Felly, ie. Mae wedi bod yn help mawr.”
(AD06)

“Dywedais fy mod eisiau mynd i bysgota a dywedais fy mod yn hoffi pori o gwmpas mewn siopau elusen a phethau felly. Felly os oes amser a’u bod nhw’n barod i wneud hynny, mae gen i fathodyn glas felly rydyn ni’n mynd yn y car a gallwn ni wneud rhywbeth mwy cymdeithasol.” (AD06)

- 3.27 Mae cymharu hyn â phrofiadau hirdymor AD08 yn amlygu pwysigrwydd datblygu'r gyd-ddealltwriaeth honno rhwng gweithwyr cymdeithasol, gofawr a defnyddwyr gwasanaethau:

“A fy nghynorthwywyr personol, maen nhw'n gwneud pethau o gwmpas y tŷ na allaf eu gwneud, fel gwaith tŷ. Maen nhw'n fy helpu i ofalu am fy anifeiliaid. Achos mae gen i rai anifeiliaid ac maen nhw'n bwysig iawn i mi. Ac maen nhw'n fy helpu i fynd allan a chael mynediad at gyfleoedd yn y gymuned.” (AD08)

“O!, fe ddywedon nhw wrtha i am gael gwared arnyn nhw oherwydd ni allaf eu fforddio. Ac mae fel, ie, ond alla i ddim cael gwared arnyn nhw oherwydd fyddwn i ddim yma hebbyn nhw' wyddoch chi. Ac rwy'n dal i fynd yn isel iawn weithiau ac rwy'n defnyddio tabledi i atal fy hun rhag lladd fy hun. Mae hynny'n swnio braidd yn ddramatig. Ond yn amlwg mae'r ci yma, bydd yn dod ataf a byddaf yn meddwl na allaf ei adael ... cyn i mi gael y cynorthwywyr personol, roeddwn i'n arfer gweithredu ar fy nheimpladau yn amlach a dyna pam roeddwn i'n arfer gorfod mynd i'r ysbyty drwy'r amser. Achos mae gen i arferiad o hunan-niweidio. Ac roedd gen i arferiad o orddosio ychydig ond i wneud i mi deimlo'n well ac yna gorddosio mwy i geisio cael gwared ar fy hun ac nid oedd hyd yn oed yr anifeiliaid yn fy atal weithiau pan nad oeddwn yn cael y gefnogaeth gywir.”
(AD08)

- 3.28 Priodolodd AD08 rai o'u hymddygiadau hunan-niweidio blaenorol i lefel y cymorth a ddarperir. Gyda dyfodiad eu Cynorthwywyr Personol i'w cynorthwyo ac, yn bwysig

iawn, dealltwriaeth gyffredin o'u hanifeiliaid, aeth y materion hyn i'r wal dros amser. Mae enghreifftiau o'r fath yn amlinellu pwysigrwydd rhyngweithio cadarnhaol, gwirioneddol rhwng defnyddwyr gwasanaethau a'r gwasanaethau eu hunain. Mae hyn yn cynnwys rhyngweithio nid yn unig gyda gofalwyr neu weithwyr cymdeithasol, ond hefyd gyda staff gweinyddol. Amlygodd sawl cyfranogwr ddiffyg yn hyn o beth, gan awgrymu bod amrywiaeth sylweddol yn **ansawdd y rhyngweithio** a brofwyd:

“Mae'n well gen i fyw gyda [person] nawr. Oherwydd roedd y dyn roeddwn i'n byw gydag ef, nid oedd y dyn hyd yn oed yn siarad â mi yn y boreau. Wnaeth e ddim hyd yn oed ... chi'n gwybod, pan aeth â fi allan, wnaeth o ddim hyd yn oed siarad â mi ac roeddwn i'n teimlo'n ddryslyd ac yn ofidus iawn ynglŷn â pham.”
(AD05)

“Felly cyn hynny roedd gen i asiantaethau gofal i wneud yr hyn mae mam yn ei wneud nawr. Ac roedd fy mhrofiad yn wael ar y cyfan ond roedd ambell berson yn dda.” (AD07)

“Un feirniadaeth sydd gan y ddau ohonom yw nad ydyn nhw'n ymddangos yn gyson yn y math o bobl maen nhw'n eu hanfon fel gofalwyr. Pan edrychwch yn ôl ar hanes y trefniant hwn, maen nhw'n cymryd unrhyw un, p'un a ydyn nhw wedi gwneud unrhyw fath o ymarfer o gwbl. Ac mewn rhai achosion nid yw'n ymddangos eu bod yn gwybod beth y dylent fod yn ei wneud.” (OP06)

- 3.29 Roedd gwraidd y rhan fwyaf o'r cwynion a amlinellwyd uchod mewn **cyfathrebu** gwael a **disgwyliadau** gwahanol o ran sut y dylid perfformio rhyngweithiadau gofal. Er mwyn dychwelyd at y syniad o anghenion unigryw, sefydlu beth yw'r anghenion hyn, beth sy'n cael ei werthfawrogi fwyaf, a pha elfennau a all amrywio dros amser, mae angen negodi cychwynnol a pharhaus. Roedd yn ymddangos bod y sgysiau rhagofyniad sy'n galluogi trafodaethau o'r fath yn ddiffygiol mewn llawer o ryngweithio â defnyddwyr gwasanaeth, neu'n aml lle'r oeddent yn bresennol, ychydig o gamau ystyrlon a gymerwyd o ganlyniad.

Pobl Hŷn a Llesiant

- 3.30 Fel gyda'r carfanau plant a phobl ifanc, roedd clwstwr o astudiaethau a llenyddiaeth ar lesiant pobl hŷn. Roedd y themâu allweddol a nodwyd fel rhan o'r adolygiad llenyddiaeth yn cynnwys pwysigrwydd perthnasoedd teuluol, yn ogystal â chynnal cyfeillgarwch yn ddiweddarach mewn bywyd (Frijters & Beatton, 2012); pwysigrwydd cynyddol iechyd corfforol ar ganfyddiadau llesiant, ac ar lesiant y rhai

sy'n darparu gofal (Martyr et al., 2015); a'r gwerth sy'n gysylltiedig â gweithgareddau parhaus ac ymgysylltu cymdeithasol. Canfuwyd eu bod yn cyd-fynd yn fras â dimensiynau tebyg a enwir yn y NOF (Llywodraeth Cymru, 2019) megis iechyd corfforol a meddyliol a llesiant emosiynol; perthnasau domestig, teuluol a phersonol; llesiant cymdeithasol ac economaidd; a chyfraniad i gymdeithas.

- 3.31 Gwelodd pob un o'r themâu hyn orgyffwrdd â data'r cyfweiliadau, a thynnodd nifer o gyfranogwyr sylw at y rôl yr oedd **perthnasoedd rhyngpersonol** yn ei chwarae yn eu llesiant:

"A fy ffrind dwi'n mynd â hi i nofio, es i â hi neithiwr, ni all weld unrhyw beth ond nid yw hi fyth yn stopio. Ac mae pobl yn nofio yn y lôn wrth ei hymyl a bydd hi'n cael llygad du. A fi yw ei thywysydd, mae'n rhaid i mi weiddi lawr y pwll i bobl. Mae'n ddoniol. Mae pawb yn chwerthin am ein pennau." (OP03)

"Rydw i'n hapus. Mae'r gofawyr yn ddoniol, wyddoch chi. Maen nhw'n gwneud i mi chwerthin. Ac unrhyw beth rydyn ni ei eisiau, does ond rhaid i ni ofyn iddyn nhw. Byddan nhw'n gwneud unrhyw beth i chi. A hyd yn oed os ydyn nhw'n brysur, beth bynnag rydych chi'n gofyn amdano, byddan nhw'n ei wneud. Efallai ddim ar unwaith, ond bydd yn cael ei wneud. Ac mae'r penaethiaid yn wych, nid ydyn nhw fel penaethiaid." (OP01)

"Fy nai sydd yn yr ardal, dydw i ddim yn gwybod yn union lle mae e, mae'n cadw mewn cysylltiad â fi dros y ffôn ac mae'n dod i fy ngweld ... ac mae hefyd yn mynd â fi allan i'r dafarn oherwydd dywedodd, 'Dydw i ddim yn dod yma oni bai eich bod yn cael diod', felly, dydw i ddim yn ddyn sy'n yfed ond mae gen i wydr, cordial yw e." (OP08)

- 3.32 Fel y nodwyd yn y llenyddiaeth (Moreno & Vicente-Virseda, 2016), tra bod teulu'n aml yn cael ei ystyried yn un o'r perthnasoedd allweddol ar gyfer llesiant (OP08), mae eraill fel cyfeillgarwch (OP03) a'r rhai â staff gofal mewn cartrefi hefyd yn cynnig dylanwadau cadarnhaol tebyg ar lesiant (OP01). Yn nodedig, tynnodd nifer o gyfranogwyr sylw at yr effaith ar eu llesiant unwaith y daeth perthnasoedd o'r fath yn fwy anodd eu cynnal, neu ni chawsant eu hannog yn weithredol:

"Mae yna ystafell gymunedol ond nid yw'n cael ei defnyddio o gwbl, sydd braidd yn drist yn fy marn i, a dweud y gwir. Ond mae pawb yn dod ymlaen gyda phawb ond does dim, sut alla i ei roi? Does dim dod at ein gilydd. Mae pawb yn cadw ar wahân i bawb arall." (OP04)

“Ond yr hyn ydoedd oedd mynd i lawr i'r clwb a gweld y bechgyn. Es i ddim i lawr bob nos, yn amlwg. Ond roeddwn i'n arfer mynd i lawr efallai dair neu bedair gwaith yr wythnos. Ond wrth iddo newid a bod angen cadair olwyn arnaf ac roedd yn rhaid i mi fynd i lawr y grisiau ar fy mhen fy hun...” (OP05)

- 3.33 Roedd y cydadwaith rhwng amrywiol benderfynyddion llesiant ar gyfer pobl hŷn yn amlwg, gyda hyn yn aml yn cael ei ysgogi gan ddirywiad corfforol graddol. Mae pwysigrwydd **iechyd corfforol** ar gyfer llesiant pobl hŷn wedi'i ddogfennu'n dda (Llewellyn et al, 2020), gyda dirywiad mewn iechyd a symudedd yn cyfyngu ar gyfleoedd i ymgysylltu â chymdeithas a chyfrannu i gymdeithas. Tynnodd nifer o gyfranogwyr hŷn sylw at gylchoedd cymdeithasol llai, unigedd, problemau gyda llety oherwydd problemau symudedd a dod yn fwyfwy dibynnol ar eraill, yn aml aelodau o'r teulu. Roedd hyn, yn ei dro, i'w weld yn ysgogi hunan-ganfyddiadau o ddod yn feichus i rai cyfranogwyr, a hefyd weithiau'n sbarduno'r pontio i amgylchedd y cartref gofal:

“Byddai'n chwarae ar fy meddwl fy mod i'n eu hatal rhag mynd i [lle]. Achos dyna, wel mae e'n llai Gwyddelig oherwydd ei fod yn byw yn [lle]. Ond roeddwn i'n teimlo fy mod i'n eu hatal rhag mynd i [lle] neu ble bynnag arall roedden nhw eisiau mynd. Yr unig beth rydw i'n ei gollu, a dweud y gwir, yw gweld fy wyrion a wyresau.” (OP01)

“Dim ond yn ystod y 18 mis diwethaf yr oeddwn yn byw yn y fflat yr oeddwn yn ei chael yn anodd symud. A gwelodd fy mrawd mai digon oedd digon a dywedodd na allen nhw barhau i alw cymaint, felly dywedodd a fyddai ots gen i pe baen nhw'n fy rhoi i mewn cartref ... roeddwn i braidd yn ddig ar y pryd ond pan eisteddais i lawr a meddwl am y peth ac wedi edrych arno o'i safbwynt ef, roedd yn gwneud synnwyr da cyn belled ag yr oedd ef yn y cwestiwn.” (OP05)

“Penderfynais ddod yma ym mis Gorffennaf. Deuthum i'r penderfyniad fy hun na allwn i ymdopi gartref mwyach, roeddwn i'n byw ar fy mhen fy hun. Mae fy nheulu wedi bod yn wych ond doeddwn i ddim eisiau bod yn faich arnyn nhw.” (OP07)

- 3.34 Roedd y canfyddiadau o sut yr oedd y newid i amgylchedd y cartref gofal yn dylanwadu ar lesiant yn arbennig o gynnil. Dywedodd llawer o gyfranogwyr eu bod yn gwerthfawrogi eu hannibyniaeth yn flaenorol ond yn y pen draw sylweddoli bod angen mwy o ofal. Hwyluswyd addasu i fywyd cartref gofal gan y perthnasoedd a feithrinwyd rhwng preswylwyr a staff fel yr amlinellwyd uchod, ond hefyd gan feithrin ac annog y rhain trwy **weithgareddau ac ymgysylltiad cymdeithasol**. Er bod y

llynyddiaeth yn awgrymu bod hyn yn amrywio wrth i bobl fynd yn hŷn (Litwin & Stoeckel, 2013), dangosodd data'r astudiaeth fod preswylwyr cartrefi gofal yn croesawu hamdden a thripiâu dydd i raddau helaeth, yn ogystal â chael eu gwerthfawrogi gan oedolion a phobl hŷn a oedd yn parhau i fyw a derbyn gofal yn y cartref:

"Rwy'n mynd at fy athro celf sy'n byw gerllaw. Mae hi'n wych gyda mi oherwydd mae hi wedi fy adnabod trwy'r amser hwn nawr. Os byddaf yn cael trawiad pan fyddaf i lawr yno, mae hi'n cario ymlaen ac yn camu drosaf. A dyma'r hyn y byddai'n well gen i pe bai'n digwydd, oherwydd nid wyf yn hoffi pobl yn galw ambiwlansys, nid oes angen gwneud hynny." (AD03)

"Fe aethon nhw â ni i Stadiwm y Mileniwm un flwyddyn. Fe wnaethon ni gau ein llygaid a smalio ein bod ni'n chwaraewyr rygbi yn rhedeg allan. Ond doedd dim chwaraewyr rygbi yno. Roedd hynny amser maith yn ôl." (AD05)

"Dyna fy rhwydwaith cymdeithasol mewn gwirionedd, nawr, y grŵp celf. Achos does gen i ddim amser i wneud dim byd arall. Ond rydw i wedi gwneud rhai ffrindiau da trwy'r grŵp. Ac mae wedi bod yn braf gwybod fy mod i wedi bod yn helpu pobl eraill." (AD08)

"Felly ble bynnag rydyn ni'n mynd, mae'n lleol. Achos mae gyrrwr y bws mini yn gorfod mynd i rywle arall. Ond mae'n braf mynd allan am ychydig oriau. Cael paned a chacen neu hufen iâ neu beth bynnag." (OP01)

"Yn yr haf, rydw i'n gwneud llawer o'r garddio. Fe wnaethon ni botio'r planhigion a phethau felly. Rwy'n gosod y potiau a'r hambyrddau a beth bynnag sydd ei angen i wneud y gwaith ail-botio. Maen nhw'n prynu'r planhigion beth bynnag, felly mae popeth yn cael gofal." (OP05)

"Y peth bowlïo hwn, ni allaf sefyll i fyny a'i wneud, ond gallaf eistedd i lawr a'i wneud. Ac rydym yn mynd i gyngherddau. Rydyn ni'n mynd i ganu. Bob bore o 11 i 1, rwy'n meddwl mai 11 i 1 ydyw, os ewch chi i lawr at y fynedfa, byddwch chi'n clywed ni i gyd. Rydyn ni i gyd yn eistedd o gwmpas yn y gornel acw ac rydyn ni'n canu caneuon. Mae gennym ni rywun ar y piano." (OP07)

- 3.35 Yn sicr mae pa mor aml y soniwyd am weithgareddau a hamdden mewn perthynas â llesiant yn awgrymu, er nad yw hyn o fudd i bawb, y gallai cynnig ystod o weithgareddau cynhwysol mewn cartrefi gofal wella llesiant llawer ohonynt. Mae hyn yn cyd-fynd â llawer o'r ymchwil a amlinellwyd yn yr adolygiad llynyddiaeth sy'n

awgrymu y gallai gweithgareddau o'r fath wrthbwysu rhai o effeithiau andwyol heneiddio ar lesiant (Simone & Hass, 2013; Ku et al., 2016).

Y berthynas rhwng disgwyliadau, profiad byw, a llesiant

- 3.36 Mae'r pwyntiau cyfeirio (neu 'sefydlog') ar gyfer ymdeimlad gwaelodlin o lesiant goddrychol yn amrywio rhwng unigolion, ac mae newid dros amser yn seiliedig ar brofiadau bywyd (Lucas et al., 2004). Mewn geiriau eraill, mae gan rai pobl ymdeimlad o lesiant goddrychol sy'n gyson uwch nag eraill sydd â phrofiad bywyd tebyg; fodd bynnag, ym mhob achos, gall digwyddiadau bywyd newid y llinell sylfaen honno dros dro neu'n barhaol. Mae hyn yn cefnogi'r syniad bod gan ryngweithio â gofal cymdeithasol y potensial i wella neu niweidio llesiant.
- 3.37 Yn ein canfyddiadau ansoddol, agwedd bwysig ar y rhyngweithiadau gwasanaeth hyn oedd sut yr oedd disgwyliadau defnyddiwr gwasanaeth o'r cymorth y dylent ei dderbyn yn cael eu trosglwyddo i'w profiad bywyd o'r cymorth a gynigiwyd mewn gwirionedd. Lle'r oedd disgwyliadau am gymorth gofal cymdeithasol yn uwch nag a brofwyd ganddynt, roedd yn ymddangos bod y diffyg cyswllt hwn yn arwain at straen a rhwystredigaeth, yn creu argraffiadau negyddol o'r gwasanaethau cymdeithasol ac, o ganlyniad, yn effeithio'n negyddol ar eu llesiant goddrychol. Roedd AD01, er enghraifft, yn ymwneud ag amrywiol fentrau cydgynhyrchu a theimlai fod hyn wedi llywio ei safbwyntiau ar ddarpariaeth gwasanaethau cymdeithasol. Roedd y wybodaeth am y Ddeddf a gafwyd drwy'r cyfranogiad hwn yn gadael AD01 yn ddig pan oeddent yn teimlo nad oedd darpariaeth gwasanaeth yn bodloni eu disgwyliadau. Pan fo defnyddwyr gwasanaeth yn teimlo nad yw eu pryderon yn cael sylw, nad yw gwasanaethau yn unol â'r disgwyl, neu nad oes neb yn gwrandao arnynt, mae gan hyn y potensial i gael effaith negyddol ar lesiant goddrychol.
- 3.38 I'r gwrthwyneb, lle'r oedd disgwyliadau'n gymharol isel neu'n anwybodus, roedd yn ymddangos bod y cyfranogwyr yn fwy bodlon â'u rhyngweithio â gwasanaethau cymdeithasol. Nid yw disgwyliadau anhryloyw, fodd bynnag, yn llwybr cynaliadwy at lesiant goddrychol gwell i'r rhai sy'n cael mynediad at ofal cymdeithasol oherwydd eu bod yn groes i'r llais a rheolaeth, ac egwyddorion cydgynhyrchu. Gallai gwell dealltwriaeth o sut mae disgwyliadau defnyddwyr gwasanaeth yn dylanwadu ar eu llesiant a'u profiadau o ddarparu gwasanaethau fod yn ystyriaeth bwysig yn y dyfodol.

3.39 Fforwm allweddol lle gellir arsylwi ar y cydadwaith rhwng disgwyliadau a phrofiadau yw trwy sgysiau ac asesiadau 'Beth sy'n Bwysig?'. Yn ystod y trafodaethau hyn, gellir rheoli disgwyliadau defnyddwyr gwasanaeth o ddarpariaeth gofal cymdeithasol cyn eu profiad bywyd o ddarpariaeth gofal a chanlyniadau'r asesiad i liniaru'r gwahaniaethau rhwng y disgwyliadau a'r profiadau hynny. Mewn geiriau eraill, dylai gweithwyr proffesiynol sicrhau hynny yn ystod sgysiau 'Beth sy'n Bwysig?', sgysiau nad ydynt yn gor-addo ar gapasiti neu argaeledd gwasanaethau, neu allu gwasanaethau i ddatrys pob mater a godir. Mewn achosion cadarnhaol lle'r oedd rhyngweithio â gofal cymdeithasol wedi gwella llesiant goddrychol, dywedodd y cyfranogwyr eu bod yn teimlo bod rhywun yn gwrando arnynt yn gyson, eu bod yn glir ynghylch pa gymorth oedd ar gael, a bod gweithredu ar eu dymuniadau mewn ffyrdd ystyrlon. Er enghraifft, gwelodd AD06 eu rhyngweithio â gweithwyr cymdeithasol a gofalwyr yn esblygu dros amser, gan roi sylw i wahanol agweddau ar eu llesiant yn y broses. Gwelodd AD06 hefyd ddimensiynau ystyrlon o'u llesiant, fel mynd i siopa gyda gofalwyr neu fynd ar dripiâu eraill yn yr awyr agored, yn cael eu normaleiddio yn eu bywyd o ddydd i ddydd. Yr hyn sy'n hanfodol i'r effaith gadarnhaol hon yw bod y sgwrs wedi arwain at weithredu diriaethol mewn ffyrdd a gafodd effaith fawr ar fywyd AD06. Mae'n bwysig felly bod sgysiau 'Beth sy'n Bwysig?' yn dryloyw ynghylch pa wasanaethau a chymorth sy'n bosibl er mwyn osgoi codi disgwyliadau na chânt eu bodloni wedi hynny.

Canfyddiadau Meintiol

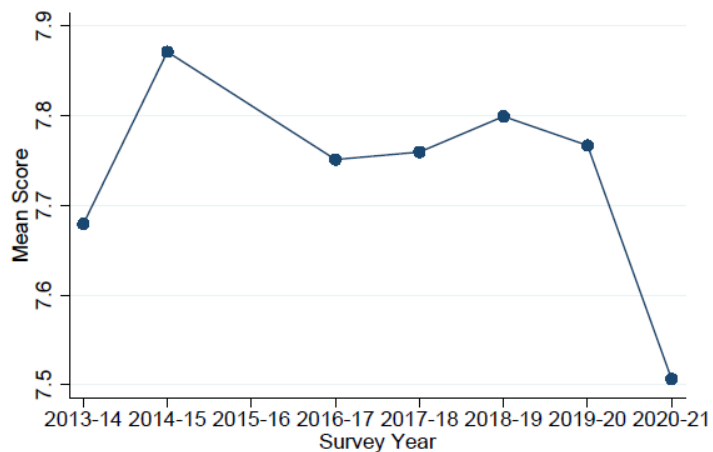
- 3.40 Am wahanol resymau, mae maint sampl yr Arolwg Cenedlaethol yn amrywio dros gyfnod yr astudiaeth gydag isafswm o 10,520 o gyfranogwyr yn 2016-17 ac uchafswm o 15,795 yn cymryd rhan yn 2020-21. Nid oedd data ar gael ar gyfer 2015-16 oherwydd y treialu o'r arolwg ehangach wedi'i ailgynllunio o 2016 ymlaen.
- 3.41 Mae Ffigur 3.1 yn dangos sut mae pedwar mesur llesiant personol y Swyddfa Ystadegau Gwladol a gofnodwyd yn yr Arolwg Cenedlaethol wedi newid ar gyfer poblogaeth gyffredinol Cymru dros y saith mlynedd y mae data arolwg ar gael ar eu cyfer. Rhwng 2013 a 2020 roedd amrywiadau dros amser, gan arwain at ostyngiadau bach yn gyffredinol yn y mesurau llesiant yn ymwneud â boddhad â bywyd, pa mor werth chweil yw bywyd, a hapusrwydd. Fodd bynnag, yr effaith fwyaf nodedig ar y pedwar mesur llesiant oedd yn ystod pandemig COVID-19. Yn 2020-21, mae sgorau ar draws pob un o'r pedwar mesur yn dangos gostyngiad sylweddol mewn llesiant yn y boblogaeth gyffredinol, yn dilyn dechrau'r pandemig. Er bod y

dull o gynnal yr Arolwg Cenedlaethol drwy'r pandemig wedi newid, mae profiad yr ymatebwyr o'r pandemig, nid y dull yn unig, yn dylanwadu ar faint y newid sydd fwyaf tebygol.

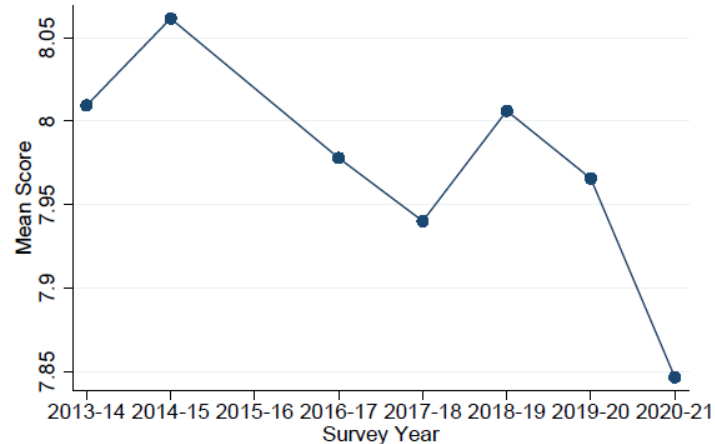
- 3.42 Mae Ffigurau 3.2 a 3.3 yn dangos sut y newidiodd y pedwar mesur llesiant a gynhwyswyd yn yr Arolwg Cenedlaethol ar gyfer y grwpiau gofalwyr a LLSIDI. O'i gymharu â'r boblogaeth gyffredinol, mae gan y grŵp LLSIDI sgorau cymedrig is ar gyfer Boddhad â Bywyd, pa mor werth chweil yw bywyd, a mesurau hapusrwydd, a Sgorau pryder cymedrig uwch.
- 3.43 Fodd bynnag, yn wahanol i Sgorau'r boblogaeth gyffredinol, rhwng 2013 a 2020, roedd boddhad â bywyd, pa mor werth chweil yw bywyd, a hapusrwydd naill ai wedi parhau'n sefydlog neu wedi cynyddu ychydig, er bod sgorau pryder wedi cynyddu dros amser. Ar gyfer y cyfnod COVID-19, gwelodd gofalwyr a'r grŵp LLSIDI ostyngiadau mewn llesiant, gan gynnwys gostyngiad mewn sgorau boddhad â bywyd, pa mor werth chweil yw bywyd a hapusrwydd, a sgorau pryder uwch.

Ffigur 3.1: Sgorau Llesiant Cymedrig y Boblogaeth Gyffredinol 2013-2021

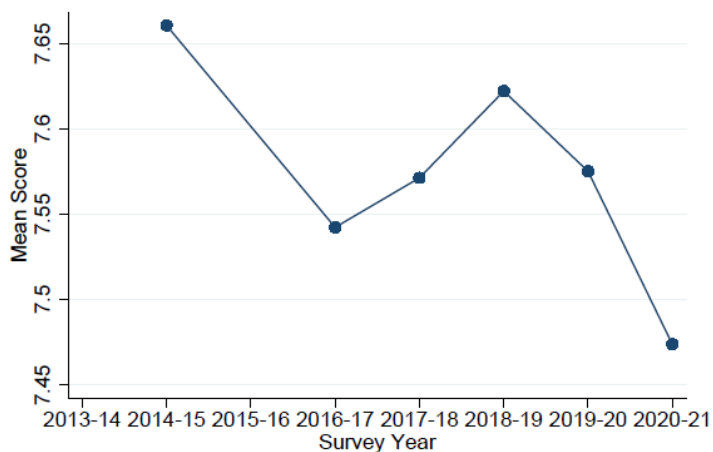
Bodddhad â Bywyd

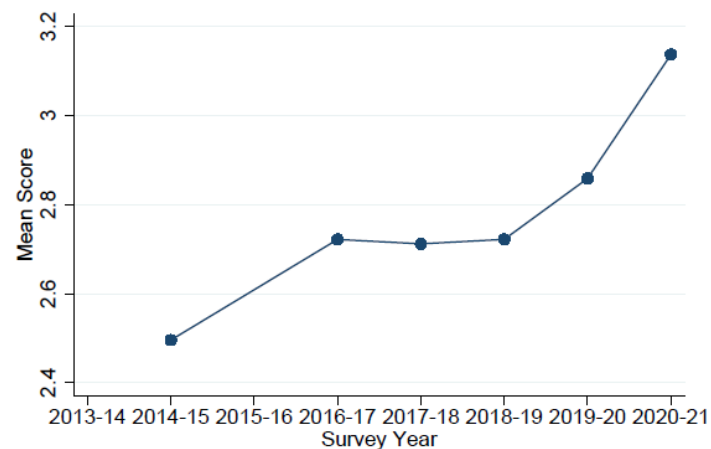
Pa mor werth chweil yw bywyd

Teimlo'n Hapus Ddoe

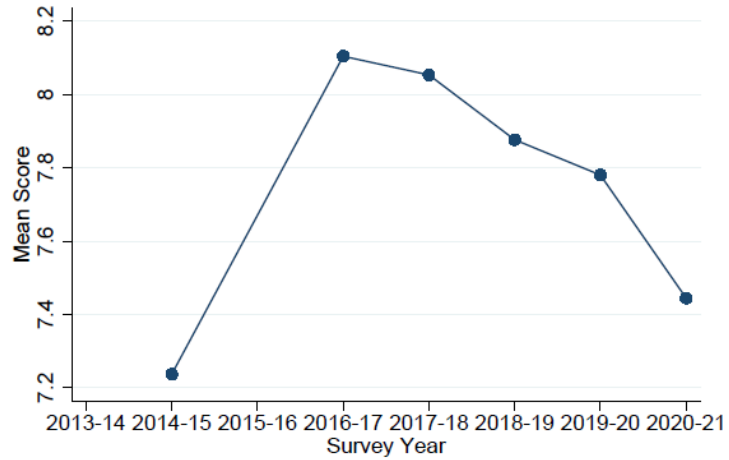
Teimlo'n Bryderus Ddoe

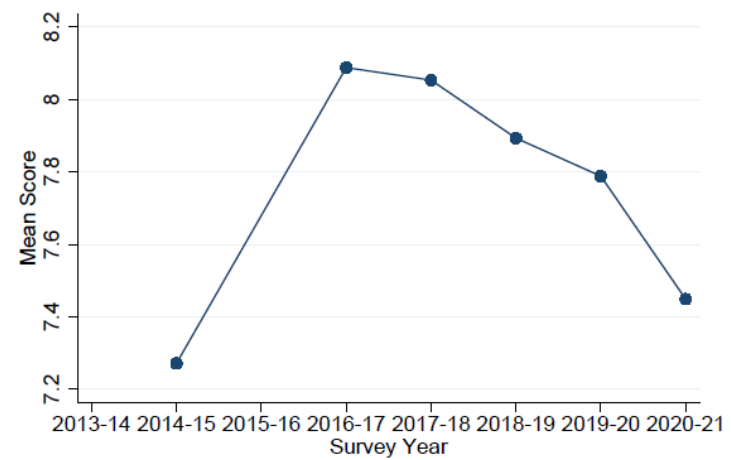
Sgorau llesiant cymedrig wedi'u haddasu ar gyfer pwysau sampl oedolion

Ffigur 3.2: Sgorau Llesiant Cymedrig Gofalwyr 2013-2021

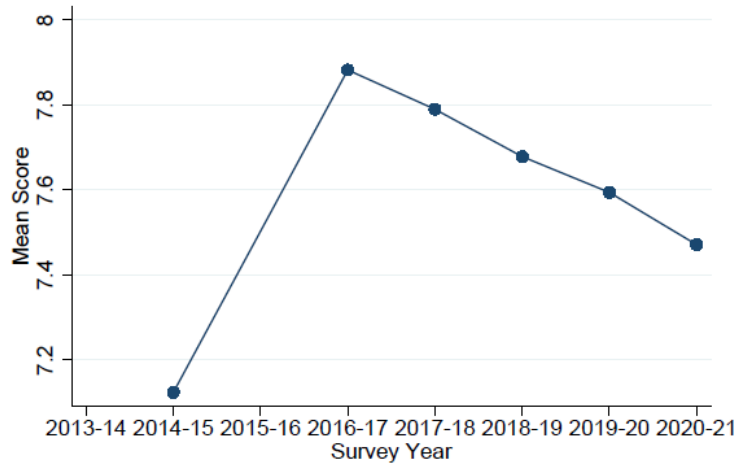
Bodddhad â Bywyd

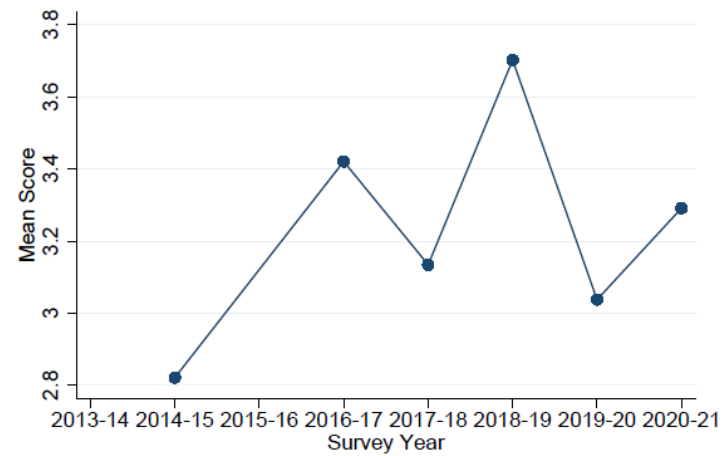
Pa mor werth chweil yw bywyd

Teimlo'n Hapus Ddoe

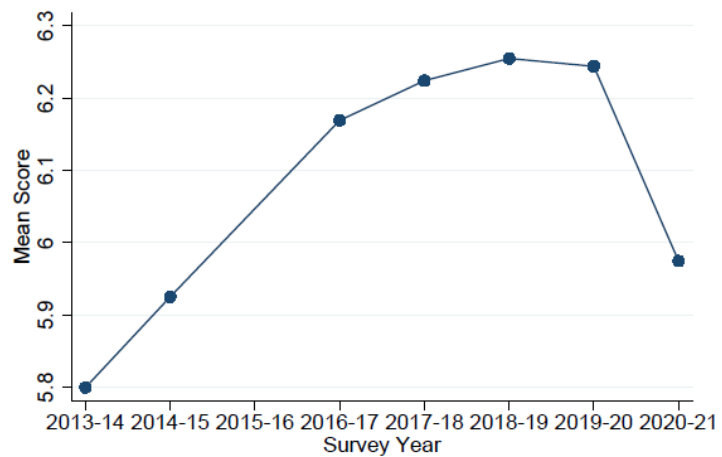
Teimlo'n Bryderus Ddoe

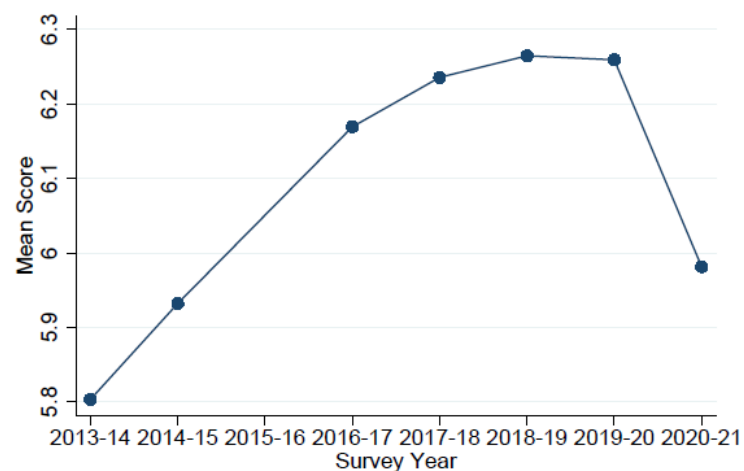
Sgorau llesiant cymedrig wedi'u haddasu ar gyfer pwysau sampl oedolion

Ffigur 3.3: Sgorau Llesiant Cymedrig 2013-2021 Pobl â salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol

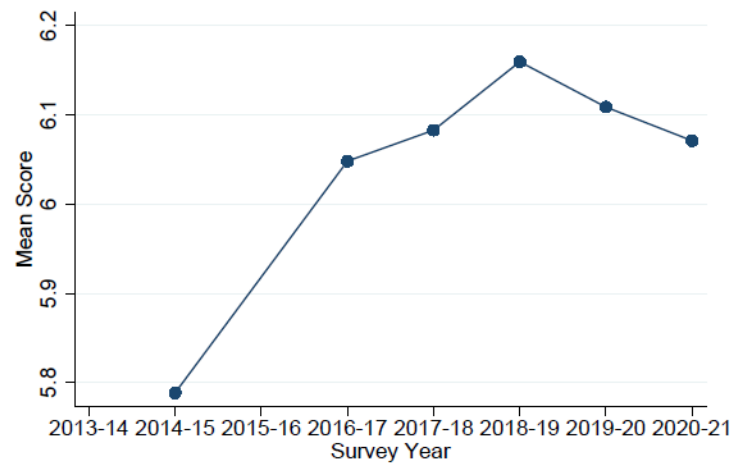
Bodddhad â Bywyd

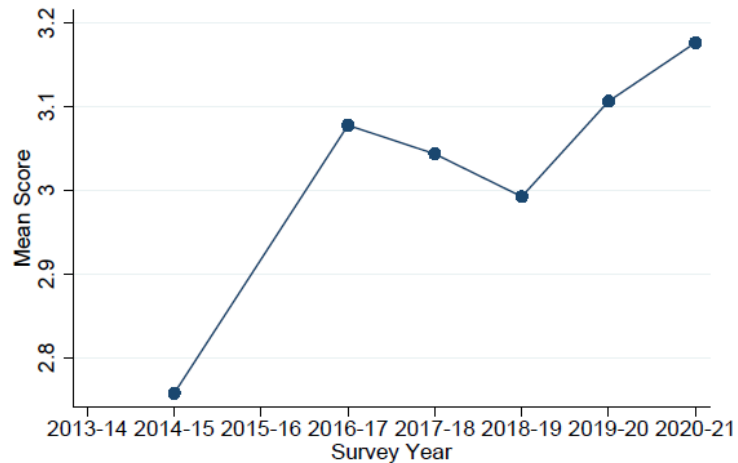
Pa mor werth chweil yw bywyd

Teimlo'n Hapus Ddoe

Teimlo'n Bryderus Ddoe

Sgorau llesiant cymedrig wedi'u haddasu ar gyfer pwysau sampl oedolion

- 3.44 Mae cymhariaeth rhwng y boblogaeth gyffredinol a llesiant gofalwyr (Ffigurau 3.1 a 3.2) yn datgelu, er bod y sgorau ar gyfer 'boddhad â bywyd' a 'teimlo'n hapus ddoe' yn weddol debyg ar draws y ddau grŵp, mae gan ofalwyr sgorau uwch ar y cwestiwn 'boddhad â bywyd', yn cynrychioli llesiant uwch, a sgorau uwch ar y cwestiwn 'teimlo'n bryderus ddoe', sy'n cynrychioli llesiant is. Mae'r gwahaniaeth rhwng grwpiau mewn sgorau'n ymddangos yn llai yn y blynyddoedd 2020-21, a allai'n wir ddangos bod pandemig COVID-19 wedi effeithio ar lesiant gofalwyr.
- 3.45 Er na ellir priodoli newidiadau mewn llesiant yn uniongyrchol, mae cysylltiadau diddorol rhwng newidiadau mewn llesiant cyn ac ar ôl y ddeddf ar gyfer y boblogaeth gyffredinol a phobl â salwch, anabled neu lesgedd hirdymor cyfyngol, a rhoddwyr gofal.
- 3.46 Mae dadansoddiad GLM yn dangos bod y boblogaeth gyffredinol wedi profi gostyngiadau bach mewn llesiant yn ystod y cyfnod "ar ôl y ddeddf".
- 3.47 Pan gynhaliwyd y dadansoddiad GLM ar gyfer y cyfnodau amser 'cyn y Ddeddf' ac 'ar ôl y Ddeddf' ar gyfer y boblogaeth yn gyffredinol, mae'r canfyddiadau'n awgrymu, yn dilyn cyflwyno'r Ddeddf yn 2016, y bu gostyngiadau bach mewn llesiant ym mhoblogaeth gyffredinol Cymru.
- 3.48 Gwelwyd gostyngiad ychwanegol mewn llesiant sy'n gysylltiedig â'r achosion o COVID-19 ar gyfer pob un o'r pedwar mesur. Ar gyfer boddhad â bywyd, pa mor werth chweil yw bywyd, a hapusrwydd, mae sgorau cyfartalog yn y cyfnodau cyn y Ddeddf ac ar ôl Ddeddf yn cael eu dosbarthu fel rhai uchel, tra bod pryder cyfartalog yn y cyfnodau cyn y Ddeddf ac ar ôl Ddeddf yn cael ei ddosbarthu fel isel. Er bod y gwahaniaethau'n fach o ran gwerth bywyd a hapusrwydd, mae'r gostyngiadau yn ystadegol arwyddocaol ac ystyrlon. Gwelwyd y gwahaniaeth mwyaf mewn sgôr ar gyfer y mesur pryder yn y cyfnod ar ôl i'r Ddeddf gael ei rhoi ar waith pan darodd COVID-19, gyda chynnydd ystadegol arwyddocaol mewn sgorau o 0.28.
- 3.49 O gymharu â'r boblogaeth gyffredinol, mae gan bobl â LLSIDI sgorau llesiant is ar draws y pedwar mesur yn y cyfnodau cyn y Ddeddf ac ar ôl y Ddeddf. Fodd bynnag, mae gwahaniaethau cynnil yn y ffordd y newidiodd llesiant yr is-grŵp hwn yn y cyfnod ar ôl y Ddeddf o gymharu â'r boblogaeth yn gyffredinol. Gwelir gwelliant ystadegol arwyddocaol mewn Boddhad â Bywyd yn y cyfnod ar ôl y Ddeddf, er na fu unrhyw newid ystadegol arwyddocaol yn y mesurau gwerth bywyd na

hapusrwydd. Yn debyg i'r boblogaeth gyffredinol, gwelwyd cynnydd mewn sgorau pryder ar gyfer y grŵp LLSIDI yn y cyfnod ar ôl y Ddeddf.

- 3.50 Gwelir canfyddiadau tebyg yn y grŵp LLSIDI yn y dadansoddiad sensitifrwydd COVID-19 ar wahân ar ôl y Ddeddf. Cyn COVID-19, bu cynnydd sylweddol mewn boddhad â bywyd ond dim newid mewn pa mor werth chweil yw bywyd neu hapusrwydd o gymharu â'r cyfnod cyn y Ddeddf; gwelwyd cynnydd sylweddol mewn pryder hefyd. Yn ystod yr achosion o COVID-19, cafodd sgorau ar draws y pedwar mesur llesiant ar gyfer y grŵp LLSIDI effaith negyddol. Ar gyfer y mesurau boddhad â bywyd, pa mor werth chweil yw bywyd, a hapusrwydd, roedd y gostyngiad mewn llesiant yn ystod yr achosion o COVID-19 yn fwy nag ar gyfer y boblogaeth yn gyffredinol. Fodd bynnag, roedd y cynnydd mewn pryder yn fwy yn y boblogaeth gyffredinol nag yn y grŵp LLSIDI.

4. Trafodaeth

4.1 Mae ein trafodaeth yn seiliedig ar y cwestiynau ymchwil a gyflwynir yn y cyflwyniad i'r adroddiad hwn a'r dadansoddiadau meintiol cysylltiedig. Yn gyntaf, rydym yn archwilio'r gorgyffwrdd a'r datgysylltiad rhwng cysyniadau defnyddwyr gwasanaeth o lesiant a'r rhai a amlygir yn y Ddeddf a'r NOF. Yna, rydym yn amlygu elfennau o lesiant a nodwyd yn y data sy'n ymestyn y tu hwnt i feini prawf presennol y llywodraeth neu'n peri problemau iddynt o fewn yr NOF, cyn trafod sut roedd cyfranogwyr yn cysylltu llesiant â chysyniadau cysylltiedig eraill megis hapusrwydd, iechyd meddwl ac ansawdd bywyd. Rydym yn ystyried y dadansoddiadau data meintiol sy'n ymdrin â mater llesiant o dan y Ddeddf o ongl amgen. Yn olaf, rydym yn cloi'r drafodaeth gan ystyried sut y caiff llesiant ei fesur o dan y Ddeddf, sydd â goblygiadau i'r cysyniad o lesiant yng Nghymru a sut y gallem olrhain effaith y Ddeddf yn y dyfodol.

A yw cyfranogwyr yn rhannu'r ddealltwriaeth o lesiant a gymhwysir o fewn y Ddeddf a NOF?

4.2 Ydyn, i raddau helaeth, gyda chyfranogwyr yn cyflwyno rhai ystyriaethau ychwanegol. Mae'r canfyddiadau a amlinellir uchod yn dangos gorgyffwrdd sylweddol rhwng y penderfynyddion llesiant a restrir yn y Fframwaith Cyfleoedd Newydd a'r profiadau a'r safbwyntiau a adroddwyd gan gyfranogwyr o bob carfan. Daeth agweddau ar fywyd megis perthnasoedd personol, llety preswyl, sicrhau hawliau, iechyd corfforol, gweithgareddau hamdden, addysg a chyfraniad at gymdeithas (pob un o'r ffactorau pwysig sy'n dylanwadu ar lesiant) i'r amlwg mewn cyfweiliadau fel rhai o bwys i rai cyfranogwyr o leiaf. Yn ogystal, mae'r ddealltwriaeth hon o lesiant hefyd yn cyd-fynd â llawer o'r canlyniadau llesiant cenedlaethol a amlinellwyd yn yr Arolwg Cenedlaethol (Llywodraeth Cymru, 2020) sy'n awgrymu y gallai'r Arolwg Cenedlaethol fod yn ddull priodol o gasglu mesurau llesiant gwrthrychol a symlach yng nghyd-destun y Ddeddf a NOF. Dylai newid yn y penderfynyddion hyn ysgogi newid mewn llesiant a chael ei adlewyrchu yn y pedwar cwestiwn llesiant yn yr Arolwg Cenedlaethol.

Pa agweddau ar lesiant personol y mae cyfranogwyr yn eu codi nad ydynt wedi'u cynnwys yn y Ddeddf na'r NOF?

- 4.3 **Atebolrwydd am wneud penderfyniadau:** Y gallu i sicrhau hawliau, megis yr hawl i gymryd rhan yn y broses o wneud penderfyniadau a rhoi cyfrif am farn, yw'r dangosydd llesiant cyntaf, ac felly amlycaf, a amlinellir yn y NOF. Roedd yr amlygrwydd hwn yn cyd-fynd â phwysigrwydd hawliau i'r rhai a gyfwelwyd gennym ar gyfer yr astudiaeth hon. Fodd bynnag, datgelodd ein cyfweliadau ddiffyg yn y canlyniadau sy'n ymwneud â'r agwedd hon ar lesiant a fyddai'n awgrymu nad yw'r Gronfa Cyfleoedd Newydd yn nodi'n llawn yr hyn y mae'n ei olygu i bobl sydd angen gofal a chymorth: yr atebolrwydd am wneud penderfyniadau gan sefydliadau gofal. Mewn geiriau eraill, roedd pobl yn dymuno nid yn unig i gael llais yn y broses o wneud penderfyniadau, ond hefyd i ddeall pam fod penderfyniadau wedi'u gwneud yn y pen draw drwy gyfathrebu'r penderfyniadau hynny lle'r oeddent yn effeithio'n uniongyrchol arnynt yn dryloyw ac yn amserol, ynghyd â chyfiawnhad os nad oedd y penderfyniadau hynny'n cyd-fynd â'u barn neu eu dymuniadau eu hunain.
- 4.4 Er bod cyfranogwyr yn gwerthfawrogi'n fawr gallu rhannu eu safbwyntiau a'u profiadau a'u cynnwys mewn penderfyniadau ynghylch eu gofal a'u cymorth, roedd sawl cyfranogwr yn rhannu ymdeimlad o anfodlonrwydd ynghylch y ffordd yr oedd penderfyniadau gwasanaethau cymdeithasol yn cael eu cyfleu, yn ogystal â lefel eu gwybodaeth neu fewnbwn o ran y penderfyniadau hynny. Arweiniodd natur ddiraidd y broses gwneud penderfyniadau ym maes gofal cymdeithasol i rai cyfranogwyr deimlo'n ddadrihiedig neu'n ddrwgdybus o weithwyr proffesiynol a sefydliadau. Gallai hyn fod yn berthnasol i benderfyniadau lefel gwasanaeth a phenderfyniadau cynllunio gofal unigol.
- 4.5 Un enghraifft berthnasol yw diddymu'r tîm 16+ penodedig o fewn awdurdod lleol, lle nad oedd y rhai yr effeithiwyd arnynt gan y penderfyniad mewnol hwn yn ymwybodol bod y penderfyniad wedi'i wneud na'r rhesymau drosto, gan arwain at ymdeimlad o adael i'r cyfranogwr a adroddodd hyn. Enghraifft arall yw rhwystredigaeth AD02 o beidio â chael gweld y meini prawf a ddefnyddiwyd i wrthod gwasanaethau gofal a chymorth. Disgrifiodd AD06 nad oedd ganddynt unrhyw syniad ynghylch pa wasanaethau oedd ar gael neu nad oedd ar gael ac nid oeddent yn gwybod sut i gael y wybodaeth hon. Disgrifiodd cyfranogwyr dro ar ôl tro sut yr oedd y penderfyniadau a wneir ar lefel awdurdod lleol yn aneglur a sut roedd hyn yn rhoi diffyg rheolaeth neu fewnbwn rhwystredig iddynt.

- 4.6 Mae'r canlyniadau llesiant cenedlaethol ar gyfer y rhai sy'n derbyn gofal a chymorth yn cynnwys "Caiff fy llais ei glywed a gwrandewir arno", "Caiff fy amgylchiadau unigol eu hystyried", ac "Rwy'n siarad dros fy hun ac yn cyfrannu at y penderfyniadau sy'n effeithio ar fy mywyd neu mae gennyf rywun a all wneud hynny dros fy" (Llywodraeth Cymru, 2016). Fodd bynnag, mae'r canlyniadau llesiant bwriadedig hyn mewn perygl os na chynigir unrhyw arwydd i bobl sy'n defnyddio gwasanaethau y gwrandawyd arnynt, neu os ystyriwyd eu hamgylchiadau unigol. Fel arall, gall pobl fod yn fwy parod i dderbyn penderfyniadau gofal cymdeithasol hyd yn oed os nad yw'n bodloni eu dymuniadau neu eu disgwyliadau pan fydd sail resymegol ymarferol wedi'i chynnig ar gyfer y diffyg hwn. Mae hyn yn awgrymu y dylid ystyried meini prawf ychwanegol ar gyfer sicrhau hawliau fel agwedd ar lesiant: bod y rhai sy'n gwneud penderfyniadau am ofal a chymorth yn ystyrlon atebol am y penderfyniadau hynny drwy rannu gwybodaeth yn briodol neu ddarparu cyfleoedd i roi mewnbwn neu adborth ar y penderfyniadau hynny. Pe bai atebolrwydd am y penderfyniadau a wneir i bobl sy'n defnyddio gwasanaethau yn cael ei ymgorffori yn y disgwyliadau ar gyfer darparu gwasanaethau yn y modd uchod, byddai'n cyfrannu at liniaru pryderon lluosog a dadrithiad a glywsom gan gyfranogwyr yn yr astudiaeth hon ynghylch sut mae gwasanaethau'n ymdrin â'u dymuniadau ac anghenion a fynegwyd, ac felly'n cefnogi gwelliant yn eu llesiant mewn perthynas ag ymdeimlad o asiantaeth. Bydd hefyd yn cefnogi gwell ymddiriedaeth a pherthynas â gweithwyr proffesiynol, sy'n ymwneud â'n pwynt nesaf.
- 4.7 **Perthnasoedd â gweithwyr proffesiynol:** Mae ein canfyddiadau'n datgelu ei bod yn bosibl nad yw'r ffyrdd y mae'r dangosydd perthnasoedd cadarnhaol yn cael ei ddisgrifio yn y NOF yn nodi'r pwysigrwydd i'n cyfranogwyr. Mae'r NOF yn cyfeirio at ansawdd 'perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol' fel agwedd graidd ar lesiant, ond wedi'u heithrio o hyn y mae perthnasoedd â gweithwyr proffesiynol, a all fod yn berthynas o arwyddocâd personol mawr i lawer sydd angen gofal a chymorth. Mae hyn i'w weld yn naratifau AD06 ac OP01. Er nad oeddem yn gallu casglu llawer o safbwyntiau plant a phobl ifanc mewn gofal o fewn yr astudiaeth hon, mae llawer o astudiaethau eraill wedi canfod y gallai perthynas plentyn sy'n derbyn gofal â'i weithiwr cymdeithasol, a'i ymdeimlad o sicrwydd ac ymddiriedaeth yn y berthynas honno fod â dylanwad dwys ar eu canlyniadau llesiant. Mae ein canfyddiadau, ynghyd â rhai astudiaethau eraill, yn codi'r cwestiwn a ddylai safonau llesiant

gynnwys disgwyliadau ynghylch ansawdd a chysondeb perthnasoedd â gweithwyr proffesiynol.

4.8 **Dewis dros lefel rheolaeth dros gynllunio gofal:** Er gwaethaf fframio cadarnhaol gofal cymdeithasol 'personol' yn y Ddeddf, gan gynnwys y cyfrifoldeb o reoli eich gofal a'ch cymorth eich hun, nododd sawl cyfranogwr fod y cyfrifoldeb hwn o dan y Ddeddf yn ffynhonnell straen niweidiol i'w llesiant. Gellid cynnig felly mai elfen o lesiant sy'n absennol o'r NOF fyddai'r gallu i ddewis i ba raddau y gofynnir i unigolyn fabwysiadu'r cyfrifoldeb am reolaeth dros ei gynllunio gofal a'i gyllidebau cysylltiedig. Yn bwysig, byddai hyn hefyd yn effeithio ar y Codau Ymarfer sy'n gysylltiedig â'r Ddeddf ochr yn ochr â'r NOF; gall hyn fod o gymorth i wella llesiant y rhai sydd heb yr amser, y gallu na'r awydd i gymryd rhan mewn cynllunio gofal a rheoli cyllidebau.

4.9 Mae lefelau dymunol o asiantaeth a hyder ynghylch rheoli gofal a chymorth yn amrywio rhwng unigolion. Fodd bynnag, nid yw'r ymgyrch polisi tuag at ofal cymdeithasol personol yn mynd i'r afael yn ddigonol â'r amrywioldeb hwn. Gwneir barnau ynghylch a yw rhywun yn gallu rheoli eu gofal gan weithwyr proffesiynol yn unol â'u galluedd meddyliol tybiedig, yn hytrach na bod yn seiliedig ar ddewisiadau, galluedd ffordd o fyw, a llesiant unigolyn. Mae'r canfyddiad hwn yn berthnasol i gwestiwn ehangach, mwy sylfaenol ynghylch personoli a gofal cymdeithasol: a yw bob amser yn rhesymol disgwyl i unigolyn sy'n cael gofal a chymorth gael gwell dealltwriaeth o'i anghenion llesiant ei hun, a'r gallu i fynegi'r anghenion hynny a gweithredu arnynt, na gweithiwr proffesiynol? Mae'r cwestiwn hwn y tu hwnt i gwmpas yr astudiaeth hon ac yn rhy gymhleth i'w ateb yma. Serch hynny, mae rhai o'r naratifau a rennir gan gyfranogwyr yn awgrymu y gallai rhagdybiaeth bod mwy o reolaeth unigol dros ofal a chymorth yn gyffredinol gadarnhaol ar gyfer llesiant fod yn broblematig.

Sut mae cyfranogwyr yn lleoli llesiant mewn perthynas â chysyniadau cydgysylltiedig, megis iechyd meddwl, ansawdd bywyd, boddhad â bywyd, a hapusrwydd?

4.10 O fewn ein data, daeth llesiant i'r amlwg fel term ymbarél a oedd yn cwmpasu'r holl gysyniadau rhyng-gysylltiedig uchod i ryw raddau ac yn dibynnu ar bob un ohonynt yn cael eu cyflawni'n ddigonol er mwyn cyflawni rhyw ymdeimlad o 'llesiant cadarnhaol'. I lawer o gyfranogwyr roedd yn ymddangos bod y cysyniad o lesiant yn cyd-fynd yn bennaf o amgylch iechyd corfforol a meddyliol, gyda chyfeiriad

ychwanegol at gael eu barn a'u dewisiadau eu hunain yn cael eu parchu yn eu bywyd bob dydd.

4.11 Mae gan y cysyniad ansawdd bywyd ei sail mewn llenyddiaeth iechyd ac mae'n cyflwyno man cyfarfod rhwng cyflwr corfforol a llesiant cymdeithasol. Roedd cymorth priodol ar gyfer iechyd corfforol ac effaith cyflyrau iechyd ar fywydau bob dydd yn bwnc aml iawn i gyfranogwyr sy'n oedolion ganolbwyntio arno, er yn llai felly i blant ac oedolion ifanc, efallai oherwydd llai o broblemau iechyd corfforol yn eu profiad bywyd. Yn yr ystyr hwn, roedd yn ymddangos bod oedolion a oedd yn cymryd rhan yn lleoli ansawdd bywyd – yn ei ddiffiniad meddygol – fel conglaen, ond nid llesiant cyfan. Mewn geiriau eraill, yng nghanol bywyd ac yn ddiweddarach mewn bywyd mae'n ymddangos bod safon byw sy'n briodol i gyflwr corfforol yn allweddol i sicrhau llesiant cadarnhaol.

4.12 Roedd AD01 yn arbennig o gryf ar bwysigrwydd ansawdd bywyd i lesiant, gan rannu eu barn y dylai eu gofal gael ei addasu i'w hanghenion meddygol er mwyn sicrhau y gallent barhau i ymarfer corff heb gael eu cyfyngu gan eu hiechyd corfforol. Amlygodd AD02, AD03, AD06, ac YA03 a oeddent mewn poen ai peidio y diwrnod hwnnw neu eu hiechyd corfforol fel maen prawf craidd ar gyfer ymdeimlad o lesiant.

“I mi, mae'r gair llesiant, fel cyflwr person. Felly eu cyflwr corfforol a meddyliol a pha mor dda ydyn nhw yn feddyliol ac yn gorfforol ... Felly mae'n ymwneud â sicrhau bod unigolyn yn iawn yn gorfforol ac yn feddyliol a gwneud yn siŵr ei fod yn sefydlog ac yn cael y cymorth sydd ei angen arno” (AD06)

4.13 O hyn gallwn ddeall efallai nad yw ansawdd bywyd yn gysyniad gwahanadwy oddi wrth lesiant oedolion a phobl hŷn sy'n derbyn gofal a chymorth a bod yn rhaid ei ymgorffori yn ein dealltwriaeth. Gall goblygiadau hyn fod yn gyfuniad pellach o ganlyniadau iechyd a gofal cymdeithasol i'w lleoli fel rhai sydd wedi'u cydgysylltu'n llawn. Fodd bynnag, er y gall ansawdd bywyd, mewn agwedd gorfforol, fod yn angenrheidiol i sicrhau llesiant, efallai nad yw'r berthynas hon yn un ddwyochrog; efallai y caiff anghenion iechyd corfforol rhywun eu diwallu'n llawn ac eto os na roddir sylw i agweddau eraill ar lesiant yna gall ymdeimlad person o lesiant fod yn isel.

4.14 Soniodd nifer o gyfranogwyr yn uniongyrchol am iechyd meddwl, ochr yn ochr â syniadau cysylltiedig megis 'straen' neu 'bryder', fel rhywbeth sy'n bwysig i'w llesiant. Yn ddiddorol, daeth hyn i'r amlwg yn gymharol aml mewn perthynas â sawl

dangosydd yn yr NOF gan gynnwys **sicrhau hawliau, llety, perthnasoedd, hamdden ac iechyd corfforol**, yn ogystal â ffactor ynddo'i hun ac ohono'i hun. O fewn maes pob dangosydd, awgrymodd y cyfranogwyr y gallai eu llesiant emosiynol gael ei ddylanwadu'n gadarnhaol ac yn negyddol, gyda gwasanaethau cymdeithasol yn aml yn ffactor sy'n cyfrannu at hyn. Er enghraifft, tynnodd AD01 ac AD07 sylw at y modd yr oedd rhyngweithio negyddol â gweithwyr cymdeithasol, neu'r gwasanaethau yn ehangach, wedi arwain at effeithiau andwyol ar eu hiechyd meddwl. Yn yr un modd, rhoddodd AD03 rai o'u problemau iechyd meddwl hanesyddol mewn cyd-destun o ran unigrwydd ac absenoldeb perthnasoedd personol, rhywbeth a gafodd ei leddfu gan y gwasanaethau cymdeithasol yn ymyrryd ac yn cynnig llety gwarchod. Daeth natur gydgysylltiedig llawer o ddangosyddion NOF yn fwy amlwg wrth i gyfranogwyr eu fframio mewn perthynas â materion iechyd meddwl.

- 4.15 Roedd rhai cyfranogwyr yn glir iawn bod 'teimlo'n hapus' yn agwedd graidd ar lesiant, ond yn ddiddorol daeth hyn i'r amlwg mewn ffordd benodol iawn. Drwy gydol y cyfweiliadau lle'r oedd cyfranogwyr yn sôn am deimlo'n 'hapus', roeddent fel arfer yn seilio hyn ar gyfathrebu cadarnhaol, ymddiriedaeth, a phrofiadau cymdeithasol, gan awgrymu bod 'hapusrwydd' i lawer o gyfranogwyr yn gyflwr llesiant sy'n gysylltiedig yn benodol â pherthnasoedd o ansawdd. Amlygodd OP01 ac YA09 fod amseroedd da ac ymddiriedaeth gyda gweithwyr proffesiynol yn eu cefnogi yn hanfodol i'w synnwyr hapusrwydd eu hunain, tra bod AD06 yn adrodd sut roedd perthnasoedd gyda'u teulu ac, yn bwysig, y gallu i'w cefnogi yn rhywbeth a oedd yn gwneud iddynt deimlo hapusrwydd. Ehangodd OP02 y diffiniad hwn, gan drafod sut yr oeddent yn teimlo hapusrwydd yn eu diogelwch a theimlo'n ddiogel yn eu cartref gofal gyda rhyddid mewn perthynas â gweithgareddau, teimlad a adleisiwyd gan YA09, a oedd yn cysylltu hapusrwydd â gallu mynegi'ch hun trwy hobiau. Mae'r data hyn yn awgrymu bod hapusrwydd i'n cyfranogwyr yn cwmpasu'r agweddau mwy emosiynol ar lesiant mewn perthynas â pherthnasedd a dwyochredd.
- 4.16 Yn olaf, er mai anaml y crybwyllwyd yn uniongyrchol gan gyfranogwyr, roedd 'boddhad â bywyd' wedi'i blethu â nifer o themâu a ddaeth i'r amlwg o'r dadansoddiad, yn aml mewn cysylltiad â themau cysylltiedig eraill megis 'ansawdd bywyd'. Yn gyffredinol, roedd boddhad yn ymwneud â materion yn ymwneud â rheoli a rheolaeth, a ddangoswyd yn fwyaf amlwg trwy ymreolaeth wrth benderfynu ar weithgareddau hamdden neu o ddydd i ddydd. Daeth enghraifft sylfaenol o

fodddhad bywyd a ddylanwadwyd yn gadarnhaol trwy dripiâu dydd AD06 a drefnwyd gan ofalwyr, a drafodwyd dros amser. Yn yr un modd, roedd adroddiadau OP07 ar eu hymwneud â gweithgareddau yn eu cartref gofal yn awgrymu bod y rhain yn chwarae rhan allweddol yn eu llesiant a'u mwynhad o fywyd o ddydd i ddydd. Fel gwrthbwynt, teimlai AD01 fod yr agweddau ar fywyd sy'n cynnig boddhad iddynt wedi'u cwtdogi gan ddiffyg cefnogaeth gan y gwasanaethau cymdeithasol. Eto, fel gyda'r cysyniadau a amlinellwyd uchod, mae'n ymddangos bod ymdeimlad defnyddwyr gwasanaeth o fodlonrwydd bywyd wedi'i ddylanwadu'n gadarnhaol ac yn negyddol gan eu rhyngweithio â'r gwasanaeth trwy gysylltiad â gweithgareddau neu rwydweithiau cymdeithasol, cyngor ar faterion llety, ac weithiau yn eu cyfraniad i gymdeithas. Wrth ystyried pob un o'r cysyniadau cydgysylltiedig hyn, dylid llywio'r modd y mae gwasanaethau cymdeithasol yn ceisio darparu cymorth a chefnogaeth er mwyn gwneud y mwyaf o botensial unigolion ar gyfer llesiant cadarnhaol.

Sut yr adlewyrchir gweithrediad y Ddeddf yn Arolwg Cenedlaethol Cymru?

- 4.17 Mae ein dadansoddiadau'n awgrymu, yn dilyn gweithredu'r Ddeddf, y bu gostyngiadau bach mewn llesiant ar draws Cymru; dangosodd sgorau ar gyfer gwerth bywyd a mesurau hapusrwydd ostyngiadau bach ond ystadegol arwyddocaol, a gwelwyd cynnydd ar gyfer pryder hefyd. Mae hyn yn awgrymu bod gweithredu'r Ddeddf yn gysylltiedig â gostyngiadau mewn llesiant yng Nghymru; ond nid yw'r dadansoddiadau'n awgrymu bod y Ddeddf yn achosi newid yn uniongyrchol. Mae llesiant yn gysyniad cymhleth, sy'n cael ei effeithio gan ffactorau amrywiol nad ydynt yn uniongyrchol gysylltiedig â'r Ddeddf. Yn ogystal, mae'r Ddeddf wedi'i thargedu at y rhai sy'n derbyn neu'n darparu gofal a chymorth, felly mae'n annhebygol y bydd unrhyw leihad mewn llesiant yn y boblogaeth gyffredinol yn cael ei achosi'n bennaf gan y Ddeddf. Dylid bod yn ofalus wrth ddehongli ein dadansoddiadau, ac yng nghyd-destun y newidiadau cefndirol hyn.
- 4.18 Roedd y Ddeddf yn un o lawer o ffactorau a allai fod wedi dylanwadu ar lesiant yn ystod y cyfnod samplu. Er enghraifft, gwelwyd gostyngiadau sylweddol mewn llesiant ar draws pob grŵp yn ystod yr achosion o COVID-19. Er bod disgwyl y canfyddiadau hyn oherwydd y cyfnodau clo a osodwyd gan y llywodraeth a chyfyngiadau ar ryddid unigolion, ni ellir cymharu canlyniadau'r Arolwg Cenedlaethol ar gyfer y cyfnod hwn yn uniongyrchol â blynyddoedd blaenorol oherwydd newidiadau yng nghynllun yr arolwg.

- 4.19 Mae cyfyngiadau i'r dull a ddefnyddiwyd ar gyfer y dadansoddiad, nid lleiaf y ffaith bod y dull dadansoddol yn awgrymu cysylltiad yn hytrach nag achosiaeth. Yn ogystal, daw'r data a ddefnyddiwyd o arolwg cyffredinol o'r boblogaeth ac mae'n bosibl na fydd y procsi a ddewiswyd yn dal y boblogaeth sy'n derbyn gofal a chymorth yn gywir. Yn ogystal, bu newidiadau yn y modd y cynhaliwyd yr arolwg dros y cyfnod o ddiddordeb, gan gynnwys y dull cyflwyno a hyd cyfartalog, a allai fod wedi arwain at wahaniaethau yn y ffordd y mae pobl yn ymateb i gwestiynau o ddiddordeb. At hynny, nid yw cynnwys yr arolwg yn sefydlog o un rownd arolwg i'r llall, gyda rhai cwestiynau'n cael eu defnyddio mewn rhai blynyddoedd ac nid mewn eraill.
- 4.20 Nid yw'r Arolwg Cenedlaethol yn cynnwys unrhyw ddata ar gyfer oedolion sy'n byw mewn llety sefydliadol sy'n fwy tebygol o fod angen cymorth gofal. Mae hepgor unrhyw ddata ar blant yn gyfyngiad pellach ac mae'r Ddeddf hefyd wedi'i thargedu i ddiwallu anghenion plant a phobl ifanc.
- 4.21 Roedd dadansoddiadau is-grŵp yn ystyried unigolion â salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol (LLSIDI). Dewiswyd hwn fel procsi ar gyfer y rhai sy'n derbyn gofal oherwydd argaeledd yn yr Arolwg Cenedlaethol drwy gydol yr astudiaeth. Er ei bod yn bosibl y byddai'r unigolion hyn yn derbyn gofal a chymorth, nid yw'n cynnwys yr holl unigolion sydd wedi'u cynnwys yn y Ddeddf. Mae'r Arolwg Cenedlaethol yn cynnwys cwestiwn sy'n caniatáu adnabod pobl sy'n derbyn gofal a chymorth, ni chafodd hwn ei ddewis i'w ddadansoddi oherwydd ei fod wedi'i hepgor mewn rhai blynyddoedd o'n sampl.
- 4.22 Mae gan y Ddeddf oblygiadau i ofalwyr. Mae ein dadansoddiad wedi edrych ar ystadegau disgrifiadol ar gyfer y rhai sy'n nodi eu bod yn ofalwyr ond nid yw wedi gallu cynnal dadansoddiad llawn o'r set ddata hon oherwydd newidiadau yng nghynllun yr arolwg gan gynnwys newidiadau i p'un a yw unigolion yn ofalwyr.
- 4.23 Serch hynny, roeddem yn gallu defnyddio pedwar mesur llesiant ONS a gasglwyd yn gyson drwy gydol cyfnod yr astudiaeth. Mae'r pedwar mesur llesiant wedi rhoi cipolwg ar sut mae gwahanol agweddau ar lesiant unigolion wedi newid ers cyflwyno'r Ddeddf. Mae angen bod yn ofalus wrth ddehongli ein dadansoddiadau, gan fod y Ddeddf yn un o lawer o ffactorau posibl sy'n dylanwadu ar lesiant y boblogaeth o ddiddordeb dros gyfnod yr astudiaeth; felly, er ein bod yn cyflwyno data ar newidiadau mewn llesiant ers cyflwyno'r Ddeddf, nid yw'n bosibl yn y math hwn o astudiaeth briodoli'r newidiadau hyn i'r Ddeddf yn unig.

4.24 Mae'n ymddangos bod yr achosion o COVID-19 yn 2020 a'r cyfyngiadau cysylltiedig a osodwyd ar gymdeithas yng Nghymru wedi cael effaith negyddol ar bob mesur llesiant, gyda'r rhai sy'n byw â salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol, neu sydd â chyfrifoldebau gofalu yn profi'r gostyngiadau mwyaf. Er nad yw hyn yn syndod, mae hyn yn debygol o liniaru unrhyw welliant mewn llesiant sy'n gysylltiedig â'r Ddeddf.

Mesur Llesiant o dan y Ddeddf

4.25 Arweiniodd ein canfyddiadau at rywfaint o fyfyrion ar y goblygiadau ar gyfer mesur llesiant o dan y Ddeddf. Yma rydym yn cyfeirio at y tri grŵp mesur a amlinellwyd gan Dolan & Metcalfe (2013): i) gwerthusiad; ii) mesurau profiad; a iii) mesurau ewdemonaid (gweler Tabl 5.1 am enghreifftiau).

Tabl 5.1: Mesurau a chymhwysiad llesiant Dolan a Metcalfe (2013) yn Llywodraeth Cymru

Mesurau Llesiant Dolan a Metcalfe	Llywodraeth Cymru
Gwerthusiad	Mae cwestiynau a dangosyddion boddhad â bywyd wedi'u cynnwys yn Arolwg Cenedlaethol Cymru e.e., 'Ar y cyfan, pa mor fodlon ydych chi â'ch bywyd heddiw?' er bod y rhain yn bodloni meini prawf Dolan a Metcalfe ar gyfer monitro cynnydd yn hytrach na llywio neu arfarnu polisi.
Profiad	Mae cwestiynau gorbryder a hapusrwydd hefyd wedi'u cynnwys yn Arolwg Cenedlaethol Cymru – 'Ar y cyfan, pa mor hapus oeddech chi'n teimlo ddoe?'; 'Ar y cyfan, pa mor bryderus oeddech chi'n teimlo ddoe?'
Ewdemonaid	Mae Arolwg Cenedlaethol Cymru hefyd yn ymgorffori cwestiwn ar werth bywyd - 'Ar y cyfan, i ba raddau ydych chi'n teimlo bod y pethau rydych chi'n eu gwneud yn eich bywyd yn werth chweil?'

4.26 Serch hynny, fel y noda Dolan a Metcalfe (2013) hefyd, mae cryn gymhlethdod cysyniadol yn gysylltiedig â sut y caiff llesiant ei fesur. O fewn hyn, mae'r hyn a ganfyddir i ddylanwadu ar lesiant yn cael ei weld yn ddeinamig, yn esblygu dros amser. Mae'r Arolwg Cenedlaethol yn cynnig darlun cenedlaethol blynyddol o lesiant, gan gynnwys (llawer) o'r rhai sy'n derbyn gofal a chymorth, er bod lefel y manylder sy'n gysylltiedig â phob un o'r penderfyniadau llesiant, yn ogystal â

materion penodol sy'n unigryw i'r rhai sy'n derbyn gofal a chymorth, wedi amrywio dros amser.

- 4.27 Gall bwlch posibl yn y mesurau hyn gynnwys y gwahaniaeth rhwng cyflawni canlyniadau llesiant personol ar lefel unigol (fel y nodwyd mewn arolygon cenedlaethol fel yr Arolwg Cenedlaethol) a newid yn y penderfynyddion llesiant sy'n gysylltiedig â dangosyddion y Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol. Mae'r Fframwaith ei hun yn datgan:

“Pan fydd pobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr sydd angen cymorth yn pennu eu canlyniadau llesiant personol ar y cyd â gwasanaethau, gallant ddisgwyl y byddant yn cyflawni canlyniadau personol sy'n adlewyrchu'r canlyniadau llesiant cenedlaethol a ddiffinnir yn y datganiad llesiant.”
(Llywodraeth Cymru, 2019; 6)

- 4.28 Ac eto, o ystyried cymhlethdod llesiant, ei ddefnydd i lywio dyluniad polisi, cynnydd ac effaith y polisi a amlinellwyd gan Dolan a Metcalfe (2013), yn ogystal â chyfuno canlyniadau personol, efallai na fydd y datganiad hwn yn cyd-fynd yn llwyr â datganiad y canlyniadau llesiant ehangach.

5. Casgliadau

- 5.1 Mae ein canfyddiadau'n amlygu gorgyffwrdd sylweddol rhwng y cysyniadau Llesiant sydd wedi'u hangori yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a'r rhai a amlinellir yn y llenyddiaeth, yn ogystal â'r data gan ddefnyddwyr gwasanaethau. Cafodd llawer o'r themâu allweddol a ddeilliodd o'r adolygiad llenyddiaeth yn benodol mewn perthynas â Llesiant plant, pobl ifanc, oedolion a phobl hŷn eu hadleisio gan y carfanau hyn o gyfranogwyr, yn enwedig o ran themâu trawsbynciol megis perthnasoedd teuluol a phersonol.
- 5.2 O ran sut mae profiadau gwasanaethau cymdeithasol yn rhyngweithio â Llesiant, roedd yn amlwg bod mentrau sy'n nodi llety addas ar gyfer a chyda defnyddwyr gwasanaeth, yn ogystal â darparu gwybodaeth am weithgareddau hamdden a gwirfoddoli o fudd i lawer. Fodd bynnag, i rai o'r cohort oedolion yn arbennig, roedd materion yn ymwneud â sicrhau hawliau yn amlygu 'man problemus' lle roedd gan ddarpariaeth gwasanaeth y potensial i ddylanwadu'n negyddol ar lesiant.
- 5.3 Yn deillio o hyn, rydym wedi nodi tri dimensiwn sy'n ymddangos yn bwysig i lesiant nad ydynt wedi'u hamlinellu'n amlwg yn y Ddeddf na'r NOF: atebolrwydd; perthnasoedd â gweithwyr proffesiynol; dewis dros lefel rheolaeth. Cynigiodd defnyddwyr ar draws pob un o'r carfanau naratifau ac enghreifftiau lle'r oedd pob un o'r agweddau hyn yn dylanwadu'n negyddol ar eu lesiant. I'r gwrthwyneb, mewn naratifau cadarnhaol roedd yn amlwg bod Llesiant pobl wedi elwa ar berthnasoedd cadarnhaol a thryloyw gyda gweithwyr proffesiynol neu weithwyr cymdeithasol. Hefyd, roedd gallu penderfynu ar y lefel o reolaeth, annibyniaeth ac ymreolaeth a oedd yn addas ac yn ddymunol ar gyfer unigolion yn cael effaith gadarnhaol ar lesiant.
- 5.4 Er mwyn datblygu egwyddor Llesiant y Ddeddf ymhellach, rydym yn argymhell archwilio ymhellach sut ac i ba raddau y mae canlyniadau Llesiant personol goddrychol yn cydblethu â'r dangosyddion Llesiant cenedlaethol gwrthrychol. Mae Llesiant yn hynod gymhleth a dadleuol, gan ymgorffori syniadau goddrychol o'r hyn sy'n dda i chi'ch hun. Mae canlyniadau cenedlaethol, er enghraifft, ar y gyfran o ddefnyddwyr gwasanaeth ar daliadau uniongyrchol o bosibl yn benderfynydd Llesiant, ond mae potensial i anwybyddu'r mater allweddol, sef a yw'r defnyddiwr yn teimlo mai'r ffordd hon o weithio yw'r ffordd orau iddo. Mae angen ystyried yn ofalus y dylanwadau ar lesiant ar lefel unigol yn ogystal ag ar lefel poblogaeth, a bydd angen archwilio ymhellach y cydadwaith rhwng y gwahanol ddylanwadau hyn.

- 5.5 Canfuom fod y cysyniad o lesiant a gymhwyswyd ym mholisiau ac arferion Cymru yn atseinio i raddau helaeth â phrofiadau byw a safbwyntiau'r bobl sy'n defnyddio gwasanaethau. Fodd bynnag, er bod yr aliniad cysyniadol hwn yn ganfyddiad cadarnhaol, o ran gwella llesiant, daeth heriau clir i'r amlwg ar gyfer gwasanaethau sy'n canolbwyntio ar lesiant hefyd, megis lefel y cyfrifoldeb a ddymunir am reoli taliadau, cynnal perthnasoedd a bywyd cymdeithasol, ac, mewn perthynas â hawliau a dinasyddiaeth, nid yn unig y gwrandewid ar farn defnyddwyr gwasanaeth ond y gweithredwyd arni wedyn.
- 5.6 Yn olaf, o ystyried bod y data ansoddol wedi'u casglu cyn y pandemig COVID-19 a'r cyfnodau clo dilynol, nid yw'r adroddiad hwn yn gallu ystyried sut yr effeithiwyd ar lesiant defnyddwyr gwasanaeth a'u canfyddiadau o'r gwasanaethau a ddarperir. Fodd bynnag, o ystyried y canfyddiadau a amlinellir yma, a'r ffaith bod llawer o wasanaethau safonol wedi'u tynnu'n ôl, mae'n debygol y bydd rhai nodweddion o lesiant sy'n seiliedig ar berthynas (e.e., grwpiau cymunedol, canolfannau dydd, ymweliadau â chartrefi gofal) wedi'u peryglu.

Argymhellion

- 5.7 Roedd elfen llesiant y Ddeddf yn cynnig nod uchelgeisiol ar gyfer gofal cymdeithasol yng Nghymru: ymestyn ei gyrhaeddiad y tu hwnt i gynnig gwasanaethau gofal craidd drwy ymgysylltu'n weithredol â hyrwyddo a gwella llesiant pobl sy'n defnyddio gwasanaethau o'r fath.
- 5.8 Mae llesiant, yn ôl ei ddiffiniad, yn gysyniad cyfannol sy'n tynnu o bob parth o fywyd yr unigolyn gan gynnwys y perthynol, emosiynol, a chorfforol. Yma mae uchelgais clodwiw y Ddeddf, sef cyflawni gwelliannau cyfannol, mesuradwy ar gyfer llesiant, mewn grŵp sylweddol o'r boblogaeth sydd yn gyffredinol yn wynebu caledi o wahanol fathau mewn agweddau allweddol o'u bywydau, yn dasg hynod heriol.
- 5.9 Er bod y nod hwn yn un i'w ganmol, mae'r astudiaeth werthuso hon wedi nodi dwy broblem sylfaenol sy'n ymwneud â chyflawni'r gwelliant hwnnw mewn llesiant sy'n llesteirio uchelgeisiau'r Ddeddf:
- **Dydy'r diffiniad o lesiant a gymhwysir o fewn y Ddeddf, a'r strategaethau mesur cysylltiedig y mae'r diffiniad hwn wedi'u creu, ddim yn gwbl gydlynol â'r dystiolaeth ynghylch y defnydd cysyniadol o lesiant mewn cyd-destunau polisi eraill.** Canlyniad y cydlyniad rhannol hwn ydy bod y gallu i fesur a deall effaith y Ddeddf ar lesiant y rhai sy'n defnyddio gofal cymdeithasol

yn gyfyngedig iawn. Mae ffynonellau'r data'n gyfyngedig, ac yn y data sydd ar gael (megis Arolwg Cenedlaethol Cymru), mae'r gallu i nodi'r bobl sy'n cael mynediad i, ac yn defnyddio, gofal cymdeithasol, a'u gofalwyr, wedi bod yn anghyson o ran cael gafael arno. Yn ogystal, dydy'r dulliau mesur a ddefnyddir ac a ddyfynnwyd fel rhai sy'n cyfleu statws llesiant, a'r newid ynddo ar ôl gweithredu'r Ddeddf, ddim yn ddigonol i ddangos ei effaith ar gyfer ysgogi'r newid mewn llesiant o fewn y boblogaeth berthnasol.

- **Mae'r lefel sylweddol o uchelgais a fynegwyd yn iaith y Ddeddf ynglyn â llesiant wedi creu bwlch sylweddol rhwng yr uchelgais hwnnw a'r realiti o allu darparu – a derbyn – gwasanaethau gofal cymdeithasol pan fo cyllidebau dan bwysau a'r gweithlu'n ansefydlog, ac wedi ei effeithio ymhellach gan bandemig y COVID-19.** O ran y llesiant, mae'r bwlch hwn yn arbennig o broblematic – mae ein hastudiaeth wedi dynodi, lle mae disgwyliadau gwasanaethau'n cael eu crybwyll gan yr iaith a ddefnyddir o fewn neu o gwmpas y Ddeddf a heb gael eu bodloni, fod yna effaith andwyol ar y llesiant. Mae'r siom sy'n cael ei greu yn cael ei ddilyn gan ddrwgdybiaeth ac ymddieithrio, gan ffurfio argraffiadau negyddol o weithwyr proffesiynol a pherthynas gyda nhw a allai fel arall fod â'r gallu i gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant pobl. Mewn geiriau eraill, yn anffodus, gall uchelgais elfennau llesiant y Ddeddf fod yn cyfrannu'n negyddol at argraff pobl o ofal cymdeithasol yng Nghymru, a'u llesiant. Ymhellach, gallai hyn gael sgil-ffaith ar y gweithlu a fynegodd ar adegau ymdeimlad o ddadurthiad yn deillio o'r bwlch rhwng iaith ddyheadol y Ddeddf a realiti eu gallu i'w chyflawni.

5.10 Rydyn ni'n argymhell mabwysiadu tri ymateb i'r ddau fater hyn:

1. **Sefydlu a chyfleu diffiniad syml a chlir o lesiant, wedi'i alinio â'r llenyddiaeth ac â bwriad y Ddeddf.** Er bod y Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol (NOF) a Datganiad Llesiant Llywodraeth Cymru yn ceisio egluro'r dangosyddion sy'n sail i lesiant, dydy'r rhain ddim yn esbonio beth ydy cyflwr llesiant, ynddo'i hun, fel y mae'n berthnasol i syniad personol, goddrychol pobl o'u llesiant. Gellid defnyddio cadarnhau'r diffiniad hwn fel ennyd i ailgysylltu ag egwyddor trosfwaol y Ddeddf a gellid ei gyfleu'n hawdd i bawb sy'n ymwneud â monitro, darparu a derbyn gofal cymdeithasol.

2. **Buddsoddi mewn gwell dull o fesur llesiant mewn nifer o leoliadau sy'n darparu gwasanaethau gofal cymdeithasol ar y rhyngwyneb darparu gwasanaethau.** Dylai'r rhain fod yn ychwanegol at Arolwg Cenedlaethol Cymru ac yn unol â'r diffiniad sefydledig fel yr uchod gyda'r meini prawf canlynol:⁹

- Yn mesur llesiant goddrychol gyda phwysoli cyfartal i lesiant gwrthrychol/allanol;
- Wedi'i gynllunio ar gyfer pobl sy'n defnyddio gwasanaethau gofal cymdeithasol ar y rhyngwyneb darparu gwasanaethau, a'u darparu'n uniongyrchol iddyn nhw, gydag addasiadau o ran oedran, iaith a gallu er mwyn caniatáu gweithredu eang;
- Wedi'i fesur yn rheolaidd gan adrannau a sefydliadau awdurdodau lleol, a'i goladu ar lefelau lleol a chenedlaethol; a hefyd
- Data llesiant a gasglwyd drwy'r uchod i gael ei gyhoeddi, ei ddadansoddi, a gweithredu arno ar lefelau lleol a chenedlaethol i gefnogi gwella gwasanaethau a llesiant.

3. **Addasu'r tri maen prawf yn y Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol (NOF).**

Gallai newid y tri mesur isod helpu'n ymarferol i gynnwys gweithwyr proffesiynol gofal cymdeithasol ac iechyd yn y defnydd ehangach o'r NOF diwygiedig, ac o ran bod pawb yn ail-gyfeirio ato:

- Ymestyn y 'berthynas' i gynnwys perthynas â gweithwyr proffesiynol cynorthwyol fel allwedd i lesiant;
- Ymestyn 'hawliau a hawliadau' i gynnwys atebolrwydd y gwasanaethau i'r bobl sy'n cael mynediad iddyn nhw, gan gynnwys gwybodaeth am ba benderfyniadau a wnaed yn ymwneud â'u gofal a'r rhesymau personol a roddwyd dros y penderfyniadau hynny; a hefyd
- Newid yn y rheolaeth dros wasanaethau i gynnwys dewis o ran faint o reolaeth yr hoffai unigolyn ei gael dros eu gwasanaethau.

⁹ O ystyried y rhwystrau lluosog sydd yn bodoli i gasglu data rheolaidd ychwanegol ar lefel leol a sefydliadol, mae'n hanfodol bod yr argymhelliad uchod yn cael ei wneud mewn modd cwbl gydweithredol gyda rhanddeiliaid gofal cymdeithasol ar lefelau uwch a lleol er mwyn sicrhau llwyddiant.

Cyfeiriadau

Broadhurst, K., Hall, C., Wastell, D., White, S., & Pithouse, A. (2010). Risk, instrumentalism and the humane project in social work: Identifying the informal logics of risk management in children's statutory services. *British Journal of Social Work*, 40(4), 1046-1064.

Burrows, D., Lyttleton-Smith, J., Sheehan, L., & Jones, S. (2021). Llesiau gofalwyr yn ystod pandemig COVID-19: negeseuon ar gyfer dyfodol gofal di-dâl yng Nghymru. *Adroddiad Prifysgol Caerdydd/GIG Cymru*. Ar gael yn: [Voices of carers during the COVID-19 pandemic](#) [Cyrchwyd 05/05/22]

Cossar, J., Brandon, M., & Jordan, P. (2016). 'You've got to trust her and she's got to trust you': Children's views on participation in the child protection system. *Child & Family Social Work*, 21(1), 103-112.

Dolan, P., & Metcalfe, R. (2013). Measuring subjective well-being: Recommendations on measures for use by national governments. *Journal of Social Policy*, 41(2), 409-427.

Frijters, P., & Beaton, T. (2012). The mystery of the U-shaped relationship between happiness and age. *Journal of Economic Behaviour & Organization*, 82(2-3), 525-542.

Hart, C. S., & Brando, N. (2018). A capability approach to children's well-being, agency and participatory rights in education. *European Journal of Education*, 53(3), 293-309.

Ku, P. W., Fox, K. R., & Chen, L. J. (2016). Leisure-time physical activity, sedentary behaviours and subjective well-being in older adults: An eight-year longitudinal research. *Social Indicators Research*, 127(3), 1349-1361.

Litwin, H., & Stoeckel, K. J. (2013). Social networks and subjective well-being among older Europeans: does age make a difference? *Ageing & Society*, 33(7), 1263-1281.

Llewellyn M, Verity F, Wallace S, Calder G, Garthwaite T, Lyttleton-Smith J, and Read S (2023). O'r Ddeddf i'r Effaith? Adroddiad Terfynnol *Gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014*. Caerdydd. Llywodraeth Cymru, rhif adroddiad GSR 36/2023. Ar gael yn: [Adroddiad Terfynnol](#).

Llewellyn, M., Verity, F. a Wallace, S (argr) (2020). *Gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014: Adolygiad Llenyddiaeth*. Caerdydd. Lywodraeth Cymru, rhif adroddiad GSR 60/2020. Ar gael yn: [Adolygiad Llenyddiaeth](#).

Llewellyn, M., Verity, F. a Wallace, S (argr) (2023). *Gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014: Adolygiad Llenyddiaeth*. 2nd Edn. Caerdydd. Lywodraeth Cymru, rhif adroddiad GSR 42/2023. Ar gael yn: [Adolygiad Llenyddiaeth](#).

Long, S. J., Evans, R. E., Fletcher, A., Hewitt, G., Murphy, S., Young, H., & Moore, G. F. (2017). Comparison of substance use, subjective well-being and interpersonal relationships among young people in foster care and private households: A cross sectional analysis of

the School Health Research Network survey in Wales. *BMJ Open*, 7(2), 1–10. [A cross sectional analysis of the School Health Research Network survey in Wales](#).

Lucas, R. E., Clark, A. E., Georgellis, Y., & Diener, E. (2004). Unemployment alters the set point for life satisfaction. *Psychological science*, 15(1), 8-13.

Lyttleton-Smith, J. (2017). *Young carers speak out! Final Report. Project Report*. Caerdydd: Prifysgol Caerdydd.

Martyr, A., Nelis, S. M., Quinn, C., Wu, Y. T., Lamont, R. A., Henderson, C., ... & Morris, R. G. (2018). Living well with dementia: a systematic review and correlational meta-analysis of factors associated with quality of life, well-being and life satisfaction in people with dementia. *Psychological medicine*, 48(13), 2130-2139.

McLeod, J., & Wright, K. (2016). What does wellbeing do? An approach to defamiliarize keywords in youth studies. *Journal of Youth Studies*, 19(6), 776–792.

Moreno, A., & Vicente-Virseda, J. A. (2016). Family Situation, Social Protection, and Well-being of Older Adults from an European Comparative Perspective. *Research on Ageing and Social Policy*, 4(2), 96-127.

Selwyn, J., Wood, M., & Newman, T. (2017). Looked after children and young people in England: Developing measures of subjective well-being. *Child Indicators Research*, 10(2), 363-380.

Sen A (2009). *Idea of Justice*. Oxford. Oxford University Press.

Simone, P. M., & Haas, A. L. (2013). Frailty, leisure activity and functional status in older adults: Relationship with subjective well-being. *Clinical Gerontologist*, 36(4), 275-293.

Gofal Cymdeithasol Cymru (2019). *Sgyrsiau 'beth sy'n bwysig' ac asesu* [ar-lein]. Ar gael yn: [Sgyrsiau 'beth sy'n bwysig' ac asesu](#) - [Cyrchwyd 16/12/2020].

Llywodraeth Cymru (2014). *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014* [ar-lein]. Ar gael yn: [Social Services and Well-being \(Wales\) Act 2014](#) - [Cyrchwyd 16/12/2020].

Llywodraeth Cymru (2016). *Datganiad llesiant ar gyfer pobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr sydd angen cymorth* [ar-lein]. Ar gael yn: [Datganiad llesiant ar gyfer pobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr](#) - [Cyrchwyd 11/11/2022].

Llywodraeth Cymru (2019). *Y fframwaith canlyniadau cenedlaethol ar gyfer pobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr sydd angen cymorth* [ar-lein]. Ar gael yn: [Fframwaith canlyniadau cenedlaethol gwasanaethau cymdeithasol](#) - [Cyrchwyd 16/12/2020].

Llywodraeth Cymru (2020). *Arolwg Cenedlaethol Cymru prif ganlyniadau: Ebrill 2018 i Mawrth 2019* [ar-lein]. Ar gael yn: [Arolwg Cenedlaethol Cymru prif ganlyniadau: Ebrill 2018 i Mawrth 2019](#) . [Cyrchwyd 16/12/2020].

Llywodraeth Cymru (2022). *Arolwg Cenedlaethol Cymru: adroddiad ansawdd, Ionawr 2021 ymlaen* [ar-lein]. Ar gael yn: [Arolwg Cenedlaethol Cymru: adroddiad ansawdd](#) [Cyrchwyd 29/09/2022].

Atodiad 1: Amlinelliad o Amserlen Cyfweiliadau Ansoddol (Oedolion a Phobl Hŷn)

1. Beth yw natur y gofal a'r cymorth yr ydych wedi'u derbyn drwy'r gwasanaethau cymdeithasol dros y 4 blynedd diwethaf?
2. A gawsoch chi ofal a chymorth drwy'r gwasanaethau cymdeithasol cyn y 4 blynedd diwethaf?
3. Pe bawn yn gofyn i chi, "Sut mae eich llesiant heddiw?" beth ydych chi'n meddwl y byddwn i'n holi amdano? E.e. *lechyd corfforol, lechyd meddwl, cyflyrau bywyd, hapusrwydd, digwyddiadau diweddar ac ati.*

NEU

4. Beth yw ystyr y term 'llesiant' yn eich barn chi? *Rhowch ddiffiniad LIC ar ôl eu diffiniad eu hunain. **
5. Gan feddwl am y 4 blynedd diwethaf, pa ddigwyddiadau neu amgylchiadau yn eich bywyd ydych chi'n teimlo sydd wedi bod o fudd mwyaf i'ch llesiant (gan ddefnyddio diffiniad LIC)?
6. Gan feddwl am y 4 blynedd diwethaf, pa ddigwyddiadau neu amgylchiadau yn eich bywyd ydych chi'n teimlo sydd wedi niweidio eich llesiant fwyaf (gan ddefnyddio diffiniad LIC)?
7. A ydych wedi cael llawer o gysylltiad â'r gwasanaethau cymdeithasol ynghylch y materion penodol hynny a drafodwyd yng nghwestiwn 4?

Atodiad 2: Dadansoddiad o ddata Llesiant

Mae'r ffigurau yn yr atodiad hwn yn ymwneud â'r dadansoddiad a gyflwynir yn Adran 3 ac Adran 4. Cafwyd data ar y pedwar mesur llesiant personol a ddefnyddiwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS) ac a fabwysiadwyd gan Arolwg Cenedlaethol Cymru (yr Arolwg Cenedlaethol). Cyflwynir canlyniadau o 2013-14 i 2020-21 lle mae data perthnasol ar gael.

Mae Tabl A1 yn cyflwyno sampl sgorau cymedrig oedolion wedi'i bwysoli ar gyfer pedwar mesur llesiant y boblogaeth gyffredinol yng Nghymru yn yr Arolwg Cenedlaethol gyda Thabl A2 a Thabl A3 yn ystyried y mesurau hyn dim ond ar gyfer y rhai sy'n nodi eu bod yn ofalwyr neu sydd â salwch, anabledd, neu lesgedd hirdymor cyfyngol. Mae Tabl A4 yn cyflwyno canlyniadau model llinol cyffredinol (GLM) sy'n asesu effaith y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant ar lesiant y boblogaeth gyffredinol yng Nghymru, gyda Thabl A5 yn ystyried yn benodol effaith ychwanegol COVID-19 yn 2020-21. Cyflwynir y dadansoddiadau GLM hefyd ar gyfer yr is-grŵp LLSIDI (Tablau A6 ac A7).

Tabl A1: Sgorau cymedrig ar gyfer Mesurau Llesiant – Poblogaeth Gyffredinol

Blwyddyn	Bodddhad â Bywyd		Pa mor werth chweil yw bywyd		Teimlo'n Bryderus Ddoe		Teimlo'n Hapus Ddoe	
	N	Cymedr (95% CI)	N	Cymedr (95% CI)	N	Cymedr (95% CI)	N	Cymedr (95% CI)
2013-14	14,700	7.68 (7.56, 7.80)	14,616	8.01 (7.89, 8.13)				
2014-15	14,195	7.87 (7.75, 7.99)	14,102	8.06 (7.94, 8.18)	14,169	2.50 (2.42, 2.57)	14,160	7.66 (7.54, 7.78)
2016-17	10,470	7.76 (7.63, 7.87)	10,413	7.98 (7.86, 8.10)	10,466	2.72 (2.64, 2.80)	10,464	7.54 (7.42, 7.66)
2017-18	11,368	7.76 (7.66, 7.86)	11,331	7.94 (7.84, 8.04)	11,363	2.71 (2.64, 2.78)	11,369	7.57 (7.47, 7.67)
2018-19	11,884	7.80 (7.69, 7.90)	11,850	8.01 (7.90, 8.11)	11,888	2.72 (2.65, 2.79)	11,880	7.62 (7.52, 7.73)
2019-20	12,293	7.77 (7.66, 7.87)	12,258	7.97 (7.86, 8.07)	12,294	2.86 (2.79, 2.93)	12,296	7.58 (7.47, 7.68)
2020-21	15,759	7.51 (7.39, 7.62)	15,726	7.85 (7.73, 7.96)	15,758	3.14 (3.06, 3.21)	15,767	7.47 (7.36, 7.59)

Sgorau llesiant cyffredinol y boblogaeth wedi'u lluosu â phwysau sampl oedolion.

Tabl A2: Sgorau cymedrig ar gyfer Mesurau Llesiant – Gofalwyr

Blwyddyn	Bodddhad â Bywyd		Pa mor werth chweil yw bywyd		Teimlo'n Bryderus Ddoe		Teimlo'n Hapus Ddoe	
	N	Cymedr (95% CI)	N	Cymedr (95% CI)	N	Cymedr (95% CI)	N	Cymedr (95% CI)
2013-14								
2014-15	460	7.24 (6.70, 7.77)	457	7.76 (7.19, 8.33)	461	2.83 (2.45, 3.21)	459	7.10 (6.54, 7.67)
2016-17	499	8.10 (7.59, 8.62)	496	8.68 (8.14, 9.23)	496	3.43 (3.04, 3.82)	496	7.88 (7.37, 8.39)
2017-18	2,740	8.05 (7.86, 8.25)	2,737	8.40 (8.20, 8.60)	2,733	3.13 (2.98, 3.29)	2,737	7.79 (7.59, 7.99)
2018-19	583	7.88 (7.44, 8.31)	582	8.47 (8.01, 8.93)	583	3.70 (3.30, 4.09)	583	7.67 (7.23, 8.11)
2019-20	3,477	7.78 (7.60, 7.96)	3,473	8.16 (7.98, 8.34)	3,482	3.05 (2.91, 3.18)	3,482	7.59 (7.40, 7.78)
2020-21	3,859	7.44 (7.24, 7.65)	3,857	7.94 (7.73, 8.15)	3,858	3.29 (3.15, 3.43)	3,861	7.47 (7.26, 7.68)

Sgorau llesiant gofalwyr wedi'u lluosu â phwysau sampl oedolion.

Tabl A3: Sgorau cymedrig ar gyfer Mesurau Llesiant – Pobl â salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol

Blwyddyn	Bodddhad â Bywyd		Pa mor werth chweil yw bywyd		Teimlo'n Bryderus Ddoe		Teimlo'n Hapus Ddoe	
	N	Cymedr (95% CI)	N	Cymedr (95% CI)	N	Cymedr (95% CI)	N	Cymedr (95% CI)
2013-14	4,383	5.80 (5.64, 5.96)	4,347	6.30 (6.13, 6.46)				
2014-15	4,182	5.93 (5.76, 6.09)	4,134	6.23 (6.06, 6.40)	4,166	2.76 (2.63, 2.88)	4,161	5.78 (5.62, 5.94)
2016-17	3,914	6.17 (6.01, 6.32)	3,872	6.48 (6.32, 6.64)	3,909	3.08 (2.95, 3.21)	3,912	6.05 (5.89, 6.20)
2017-18	4,453	6.22 (6.09, 6.36)	4,431	6.49 (6.35, 6.62)	4,453	3.05 (2.93, 3.16)	4,457	6.08 (5.94, 6.21)
2018-19	4,555	6.25 (6.12, 6.39)	4,536	6.55 (6.41, 6.69)	4,559	2.99 (2.88, 3.10)	4,552	6.15 (6.02, 6.29)
2019-20	4,993	6.24 (6.12, 6.37)	4,967	6.57 (6.44, 6.70)	4,990	3.11 (3.00, 3.22)	4,991	6.11 (5.98, 6.23)
2020-21	1,859	5.97 (5.72, 6.23)	1,855	6.51 (6.22, 6.79)	1,859	3.18 (2.96, 3.40)	1,861	6.06 (5.80, 6.32)

Sgorau llesiant LLSIDI wedi'u lluosu â phwysau sampl oedolion.

Tabl A4: Dadansoddiad Cynradd GLM o Fesurau Llesiant – Poblogaeth Gyffredinol Cymru

Categori	N	Sgôr wedi'i Addasu	Gwahaniaeth
		Cymedr (95% CI)	Cymedr (95% CI)
Bodddhad â Bywyd			
Cyn SSWBA	28,882	7.83 (7.76, 7.91)	
Ar ôl SSWBA	61,656	7.68 (7.63, 7.72)	-0.16 (-0.24, -0.07)
Pa mor werth chweil yw bywyd			
Cyn SSWBA	28,707	8.13 (8.06, 8.20)	
Ar ôl SSWBA	61,467	7.90 (7.85, 7.95)	-0.22 (-0.31, -0.14)
Pryderus Ddoe			
Cyn SSWBA	14,163	2.62 (2.55, 2.69)	
Ar ôl SSWBA	61,657	2.83 (2.79, 2.86)	0.21 (0.13, 0.29)
Hapus Ddoe			
Cyn SSWBA	14,154	7.64 (7.54, 7.74)	
Ar ôl SSWBA	61,633	7.56 (7.52, 7.61)	-0.08 (-0.19, 0.03)

Sgorau llesiant cyffredinol y boblogaeth wedi'u lluosu â phwysau sampl oedolion.

Caiff canlyniadau eu haddasu ar gyfer rhyw, grŵp oedran, ardal drefol/gwledig, cyfnod COVID-19, awdurdod lleol, iechyd cyffredinol, a chwarter MALIC.

Tabl A5: Dadansoddiad Sensitifrwydd GLM o Fesurau Llesiant gyda chyfnod COVID-19 – Poblogaeth Gyffredinol Cymru

Categori	N	Sgôr wedi'i Addasu	Gwahaniaeth
		Cymedr (95% CI)	Cymedr (95% CI)
Bodddhad â Bywyd			
Cyn SSWBA	28,882	7.85 (7.78, 7.92)	
Ar ôl SSWBA (Cyn COVID-19)	45,920	7.69 (7.64, 7.75)	-0.16 (-0.24, -0.07)
Ar ôl SSWBA (yn ystod COVID-19)	15,736	7.61 (7.52, 7.70)	-0.24 (-0.35, -0.12)
Pa mor werth chweil yw bywyd			
Cyn SSWBA	28,707	8.11 (8.04, 8.18)	
Ar ôl SSWBA (Cyn COVID-19)	45,765	7.89 (7.84, 7.94)	-0.22 (-0.31, -0.14)
Ar ôl SSWBA (yn ystod COVID-19)	15,702	7.96 (7.87, 8.05)	-0.15 (-0.27, -0.04)
Pryderus Ddoe			
Cyn SSWBA	14,163	2.49 (2.42, 2.56)	
Ar ôl SSWBA (Cyn COVID-19)	45,921	2.70 (2.66, 2.74)	0.21 (0.13, 0.29)
Ar ôl SSWBA (yn ystod COVID-19)	15,736	3.31 (3.25, 3.37)	0.82 (0.73, 0.91)
Hapus Ddoe			
Cyn SSWBA	14,154	7.62 (7.53, 7.72)	
Ar ôl SSWBA (Cyn-COVID-19)	45,919	7.54 (7.49, 7.60)	-0.08 (-0.19, 0.03)
Ar ôl SSWBA (yn ystod COVID-19)	15,744	7.62 (7.53, 7.71)	0.00 (-0.13, 0.13)

Sgorau llesiant cyffredinol y boblogaeth wedi'u lluosu â phwysau sampl oedolion.

Caiff canlyniadau eu haddasu ar gyfer rhyw, grŵp oedran, ardal drefol/gwledig, awdurdod lleol, iechyd cyffredinol, a chwarterl MALIC.

Tabl A6: Dadansoddiad Cynradd GLM o Fesurau Llesiant – Pobl â salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol

Categori	N	Sgôr wedi'i Addasu	Gwahaniaeth
		Cymedr (95% CI)	Cymedr (95% CI)
Bodddhad â Bywyd			
Cyn SSWBA	8,561	6.13 (6.04, 6.23)	
Ar ôl SSWBA	19,746	6.09 (6.02, 6.15)	-0.05 (-0.17, 0.07)
Pa mor werth chweil yw bywyd			
Cyn SSWBA	8,476	6.57 (6.47, 6.67)	
Ar ôl SSWBA	19,635	6.39 (6.33, 6.46)	-0.18 (-0.30, -0.06)
Pryderus Ddoe			
Cyn SSWBA	4,165	2.84 (2.72, 2.95)	
Ar ôl SSWBA	19,742	3.05 (3.00, 3.10)	0.22 (0.09, 0.34)
Hapus Ddoe			
Cyn SSWBA	4,159	6.04 (5.90, 6.17)	
Ar ôl SSWBA	19,744	6.04 (5.98, 6.10)	0.01 (-0.15, 0.16)

Sgorau llesiant LLSIDI wedi'u lluosu â phwysau sampl oedolion.

Caiff canlyniadau eu haddasu ar gyfer rhyw, grŵp oedran, ardal drefol/gwledig, cyfnod COVID-19, awdurdod lleol, iechyd cyffredinol, a chwarterel MALIC.

Tabl A7: Dadansoddiad Sensitifrwydd GLM o Fesurau Llesiant gyda chyfnod COVID-19 – Pobl â salwch, anabledd neu lesgedd hirdymor cyfyngol

Categori	N	Sgôr wedi'i Addasu	Gwahaniaeth
		Cymedr (95% CI)	Cymedr (95% CI)
Bodddhad â Bywyd			
Cyn SSWBA	8,561	6.18 (6.08, 6.27)	
Ar ôl SSWBA (Cyn COVID-19)	17,891	6.13 (6.06, 6.19)	-0.05 (-0.17, 0.07)
Ar ôl SSWBA (yn ystod COVID-19)	1,855	5.48 (5.28, 5.68)	-0.70 (-0.92, -0.47)
Pa mor werth chweil yw bywyd			
Cyn SSWBA	8,476	6.59 (6.50, 6.69)	
Ar ôl SSWBA (Cyn COVID-19)	17,785	6.42 (6.35, 6.48)	-0.18 (-0.30, -0.06)
Ar ôl SSWBA (yn ystod COVID-19)	1,850	6.03 (5.82, 6.24)	-0.57 (-0.80, -0.33)
Pryderus Ddoe			
Cyn SSWBA	4,165	2.81 (2.70, 2.93)	
Ar ôl SSWBA (Cyn COVID-19)	17,887	3.03 (2.97, 3.08)	0.22 (0.09, 0.34)
Ar ôl SSWBA (yn ystod COVID-19)	1,855	3.30 (3.13, 3.48)	0.49 (0.28, 0.70)
Hapus Ddoe			
Cyn SSWBA	4,159	6.07 (5.93, 6.20)	
Ar ôl SSWBA (Cyn COVID-19)	17,888	6.07 (6.01, 6.14)	0.01 (-0.14, 0.16)
Ar ôl SSWBA (yn ystod COVID-19)	1,856	5.68 (5.48, 5.88)	-0.39 (-0.63, -0.14)

Sgorau Llesiant LLSIDI wedi'u lluosu â phwysau sampl oedolion.

Caiff canlyniadau eu haddasu ar gyfer rhyw, grŵp oedran, ardal drefol/gwledig, awdurdod lleol, iechyd cyffredinol, a chwarterl MALIC.